WASHINGTON D.C.

І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації 'Svoboda', 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV Ч. 177. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 16-го ВЕРЕСНЯ 1958 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 16, 1958 No. 177. VOL LXV.

БОРОТЬБА ЗА ІНТЕҐРАЦІЮ У ШКОЛАХ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Литтл Рок. — У зв'язку із наказом губернатора Фобуса про закриття чотирьох середніх шкіл в Литтл Року в судових колах в Литтл Року й у Вашинґтоні сподіваються, що батьки учнів цих шкіл звернуться до суду з формальними скаргами, в яких вимагатимуть, щоб суд визнав рішення губ. Фобуса за незгідне із стейтовою конституцією і щоб наказав йому започаткувати негайно навчання у цих школах. Як відомо, Найвищий Суд ЗДА, розглянувши апеляцію шкільної ради в Литтл Року, як теж інші відклики в цій справі, вирішив уневажнити рішення дистриктового судді про припинення інтеґрації в центральній Середній школі в Литтл Року і водночас із цим наказав започаткувати в цій школі негайно спільне навчання для білих кольорових дітей. Навчання в цій школі мало початися вже в понеділок 15 вересня, але у відповідь на рішення Найвищого Суду губернатор Фобус проголосив свій наказ про замкнення середніх шкіл у Литтл Року і разом з цим подав до відома, що дня 7 жовтня ц. р. відбудеться плебісцит серед населення, який вирішить чи інтеґрація має бути введена чи ні. Своїм наказом і проголошенням губ. Фобус започаткував нову політичну і законодавчу боротьбу між стейтовою леґіслятурою і федеральним уряком. Ця боротьба вирішить не тільки справу інтеґрації в Литтл Року, але і в усіх інших південних стейтах, бо буде вияснене правне становище між стейтовими законами і федеральною Конституцією, яку інтерпретує Найвищий Суд країни в дусі некорисним для стейтової леґіслятури Аркенсо. — Президент Айзенгавер 12-го вересня запелював до народу, щоб своєю опінією підтримав рішення Найвищого Суду в справі расового об'єднання Центральної Середньої Школи в Литтл Року. Президент заявив, що одиниці, громади і стейти мусять виконувати зарядження суду, бо інакше була б в країні анархія. „В додатку стейти і громади мають обов'язок дбати про порядок і мир в себе, бо інакше злочинні елементи шляхом насильства не дозволяють дітям користати з своїх конституційних прав". Губернатор Фобус заявив в неділю 14-го вересня, що він не знає про жадні засоби, при допомозі яких федеральний уряд міг би його змусити до відкриття 4-ох середніх шкіл в Литтл Року. В неділю губ. Фобус відпочивав поза містом, а в понеділок урядував у Литтл Року. Він сказав: „Я не буду ховатися перед федеральними властями, навіть тоді, якби я міг це робити". Представник департаменту справедливости заперечив вістку, що Фобуса і 11-ох білих прихильників сеґреґації мали б заарештувати. Фобус заявив, що він має повне право закрити школи в своїй столиці „як голова стейту". — Як повідомляють з Фронт Росл у стейті Вірджінія, губернатор цього стейту Дж. Ліндсей Алмонд, Юн., проголосив теж наказ про закриття школи у Фронт Росл, де згідно з рішенням федерального суду інтеґрація мала бути започаткована вже з 15 вересня ц. р.

Цього тижня фльота має випустити свого сателіта

Ню Ню Йорк. — Фахівці фльоти від штучних сателітів ще цього тижня мають пробувати випустити повну ракету „Ванґард" із штучним сателітом, який має важити 21 фунт. Ця проба має відбутися в Кейп Канаверал на Флориді після майже двомісячної перерви в здійснюванні програми штучних сателітів. Програма „Ванґард" є дуже спізнена, і немає виглядів на те, щоб її вдалося надогнати. Фахівці свідомо не спішилися з пробним випущенням штучних сателітів, сподіваючись, що це сповільнення темпа вможливить успішнішу працю. Дехто навіть спекулює, що ще одна невдача з сателітом „Ванґард" спричинить ліквідацію цієї програми, а то тим більше, що армії вдалося випустити своїх „Експлорерів". Але уряд, мабуть, не думає ліквідувати того проєкту хоч би з огляду на ті гроші, які вже в нього вкладено.

Помер Данило Зальопаний, заслужений піонер

Коговз, Н.Й. — Минулої неділі, 14-го вересня, тут помер сл. п. Данило Зальопаний, один з найстарших піонерів УНСоюзу та заслужений громадянин Американської України. Покійний народився в селі Настасові (родинному селі також голов. касира УНС п. Романа Слободяна), Тернопільського повіту в 1889-му році, а до Америки приїхав пів сторіччя тому. Весь час належав до УНСоюзу, від довгих років до 57-го Відділу, на зборах якого і помер, правдоподібно на удар серця, виголосивши промову про теперішній стан і майбутні потреби праці в наших громадах. Крім членства і праці в УНСоюзі, Покійний був активним членом майже усіх центральних і місцевих організацій і установ в минулому і сьогодні та визначався великою активністю і жертвенністю на народні цілі. Своїх дітей виховав у повній свідомості їх українського походження та традицій. Тіло Покійного лежить в похоронному заведенні Ґурського в Коговз, а похорон відбудеться в середу, 17-го вересня, о год. 9-ій рано з місцевої церкви св. Петра і Павла. Вічна Йому Пам'ять!

2995 ДОЛЯРІВ НА ЗАКУП СПОРТОВОЇ ПЛОЩІ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — В суботу дня 13 вересня відбулися тут сходини Українського Спортового Клюбу (УСК — Ню Йорк) в справі реалізації пляну про закуплення спортової площі, і водночас із цим вирішили, щоб кожен член УСК склав на ту ціль по 100 долярів. Підписання контракту буде 15 жовтня ц. р. і до того часу УСК мусітиме зібрати 8,000 долярів.

У 65-річчя „СВОБОДИ"
Заклик Головного Екзекутивного Комітету УНС

Сьогодні завершується 65 років з того часу, як на вільній американській землі вперше появилась українська „Свобода", ставши від самого початку органом Американської України, яку вона почала організувати і творити.

Точно пів року після появи „Свободи", з її творчого слова зродився Український Народний Союз, перша центральна українська організація на американській землі, і „Свобода" стала його органом. Рішальна роля Українського Народного Союзу і його органу „Свободи" в розвитку Американської України та її вкладу в розвиток Америки і в змагання Українського Народу доказані історичними фактами, і вони приносять честь і славу українському імені.

Тому, в 65-річчя „Свободи", закликаємо Членів Українського Народного Союзу та всіх Українців Америки і Канади:

Зберігаймо і розбудовуймо рідні інституції та гуртуймось в рідних організаціях, у першу чергу Українському Народному Союзі, бо головно в них і через них ми, як спільнота, можемо зберегтись і проявитись!

Зберігаймо і розбудовуймо та вдосконалюймо рідну пресу, зокрема „Свободу" і її видання, бо вона є наймогутнішим засобом в нашому розвитку і в наших змаганнях!

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ УНС
ДМИТРО ГАЛИЧИН, головний предсідник; ЙОСИП ЛИСОГІР, заступник головного предсідника; АННА ГЕРМАН, заступниця головного предсідника; ЯРОСЛАВ ПАДОХ, головний секретар; РОМАН СЛОБОДЯН, головний касир.

Дано в Джерзі Ситі, 15-го вересня 1958 року.

ЗДА вимагають від Москви вияснень у справі зістріленого літака

Москва. — З американської амбасади у Москві передано совєтському міністерству закордонних справ в минулу суботу 13 ц. м. ноту у справі американського військового літака типу „Геркулес" С-130, який зник 2 вересня ц. р. у дорозі з Адани в Туреччині до Трепізонду (Трапезунту). Літак був не озброєний і мав 17 осіб залоги. Щойно 12 ц. м., в минулу п'ятницю, Совєти повідомили З'єдинені Держави, що цей літак розбився у віддалі 35 миль на північний захід від Еривані, столиці підсовєтської Вірменії. У совєтській ноті говориться про те, що шість американських летунів згинули, але не згадується нічого про долю дальших 11 осіб американської залоги. Зате Совєти використали нагоду, щоб закидати Америці нове „свідоме" порушення совєтського суверенного повітряного простору. Американська нота домагається допущення членів американської амбасади в Москві та технічних фахівців для ствердження причини розбиття літака і зідентифікування 6-ох згинувших, і вимагає негайного звільнення оцілілих летунів.

Гамершилд вернувся до Ню Йорку — з'їздяться міністри на Генеральну Асамблею ОН

Об'єднані Нації. — В суботу 13-го ц. м. генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд вернувся з Середнього Сходу, куди їздив для розмов з державними керівниками Об'єднаної Арабської Республіки, Ливану, Йорданії і Іраку, щоб знайти розв'язку, яка облегшила б відкликання американських і англійських військ з Ливану і Йорданії. Гаммершилд висловився оптимістично про вислідн своїх розмов, дармащо застерігся, що вони становили „першу стадію" в спробах поладнати внутрішньо-арабські конфлікти. Він має скласти на письмі звіт з своєї подорожі найдалі до 30 ц. м. У вівторок 16 ц.м. відкривається 13-та звичайна сесія Генеральної Асамблеї ОН. Найбільші шанси стати її президентом має суданський міністер закордонних справ Мохаммед Ахмед Махґуб. Іншими кандидатами є ливанський міністер д-р Шарль Малік, д-р Віктор Беляунде з Перу, Коца Попович з Югославії і Ґірі Носек з Чехословаччини. 13 заступників президента буде вибраних за географічним принципом, але, за традицією, заступниками президента є передусім 5 постійних членів Ради Безпеки (ЗДА, Англія, Франція, СССР і вільний Китай). ЗДА будуть рішуче підтримувати кандидатуру національного Китаю, без уваги на теперішню ситуацію в протоці Формози та опозицію комуністів, — запевняє преса.. З чужих міністрів закордонних справ прибули вже до Ню Йорку Андрей Громико з СССР, д-р Леопольд Фіґль з Австрії, І. Гудмундссен з Ісляндії, Нородом Шіганук з Камбоджі і інші.

Франція і Німеччина заявляють тісну співпрацю

Париж. — Канцлер Західньої Німеччини, 82-річний Конрад Аденауер, відвідав в минулу неділю французького прем'єра генерала Шарля де Голя в його приватному домі в Кольомбей-ле-де-Еґліз. Вони разом обідали та перевели три години на діловій розмові. Окрему конференцію у Парижі відбули західньо-німецький міністер закордонних справ Гайнріх фон Брентано і французький міністер закордонних справ Моріс Кув де Мурвіль, знайомі з часу, коли названий французький дипломат був амбасадором Франції у Західній Німеччині. Зате Аденауер і де Голь стрінулись вперше в їхньому житті. У проголошеному спільному комунікаті вони висловили суґестію, щоб частіше з'їздились на спільних зустрічах голови заприязнених урядів Заходу, особливо шістьох західньо-европейських країн, пов'язаних спільними договорами. У комунікаті проголошується буквально, що „французи і німці мають в майбутності жити в згоді та працювати рука-в-руку". Аденауер переночував у домі де Голя та від'їхав в понеділок вранці до Німеччини, а де Голь поїхав до Парижу. Преса підкреслює велике морально-політичне значення зустрічі таких двох сильних індивідуальностей, за якими стоїть величезна більшість народів французького і німецького, колишніх смертельних ворогів, нині союзників.

● В Данії рішено зорганізувати загальну цивільну службу оборони проти летунських і ракетних атак в майбутній війні. В Копенгазі мають збудувати велике підземне схоронище для членів уряду, парляменту та королівської родини. Асиґновано на цю ціль 2,500,000 дол.

У ВАРШАВІ ПОЧАЛИСЯ ПЕРЕГОВОРИ МІЖ ЗДА Й КОМ. КИТАЄМ ПРО КВІМОЙ

ПРЕЗ. АЙЗЕНГАВЕР НАТАВРУВАВ У НОВІЙ НОТІ ДО ХРУЩОВА ЙОГО ПІДХІД ДО СИТУАЦІЇ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ. — ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ОПРИЛЮДНИВ ІСТОРІЮ СПРОБ ПОРОЗУМІННЯ З КИТАЙСЬКИМИ КОМУНІСТАМИ

Варшава. — У висліді порозуміння між комуно-китайським і американським амбасадорами у Варшаві, Ванґ Пінґнаном і Джекобом Д. Бімом, в понеділок 15 ц. м. мали розпочатись переговори над ситуацією в обширі Формози. Ванґ Пінґ-нан повернувся в минулу п'ятницю з 5-денних розмов з своїми зверхниками з Пейпінґу а подорозі зупинився ще для отримання додаткових інструкцій в Москві. Прибувши до Варшави, він заявив, що комуно - китайський уряд уважає Америку відповідальною за напруження на Далекому Сході, але „жагуче прагне" мирної полагоди конфлікту. Той сам комуністичний амбасадор брав уже участь в 73-х розмовах з представником ЗДА, американським амбасадором в ЧСР Алексісом Джонсоном. Ті розмови велись від 1 серпня 1955 р. до 12 грудня 1957 у Женеві і не довели до того, щоб комуністичний ККитай відмовився вести збройною рукою „визволення" Формози.

З цією справою тісно в'яжуться такі події з останніх трьох днів:

През. Айзенгавер відповів у минулу суботу 13 ц. м. нотою до Хрущова на ноту цього останнього з 7 цього місяця. Зараз у першому реченні Айзенгавер погодився з Хрущовим, що в обширі Формози (Тайвану) існує грізна ситуація, але ствердив, що не погоджується щодо причин тієї ситуації. Президент пригадав, що в тому обширі панував довший час спокій, поки 23-го серпня ц. р. китайські комуністи почали сильно бомбардувати Квімой, заповідаючи водночас раз-у-раз публічно свій намір збройним наступом „визволити" Квімой і саму Фсормозу. Американська Сьома фльота й інші збройні сили в обширі Формози знаходяться там за мирним договором з Китайською Республікою, що її визнають З'єднені Держави і багато інших держав у світі, і їх призначенням не є будь-яка агресія, а оборона проти небезпеки агресії. Айзенгавер „жаліє", що Хрущов у своїй останній ноті ужив тону, який очевидячки служить справі міжнародного комунізму, а не мирного полагодження конфлікту. Президент звертає увагу, що китайські комуністи почали свої офензивні дії проти Квімою якраз в три тижні після відвідин Хрущова в Пейпінґу і що Хрущов, однобоко насвітлюючи ситуацію в обширі Формози, не звернувся ні з одним словом „поміркованости" під адресою червоного Пейпінґу. Тому Айзенгавер звернувся з „суґестією" до Хрущова, щоб той порадив своїм комуно-китайським приятелям, щоб вони заперестали воєнні операції, а шукали полагоди справи мирним шляхом. У такому випадку й ЗДА будуть діяти в примирному дусі. — Водночас, в минулу суботу 13 ц. м., державний департамент оприлюднив довгу заяву, в якій подав історію спроб спонукати комуністичний Китай відмовитися від воєнних метод, як засобу осягнення цілей. Представлено ці спроби, почавши від початку 1955 р. до останніх днів включно.

Тим часом у самій протоці Формози найбільшою проблемою є переводити постачання для Квімою, перерване від трьох тижнів у зв'язку з комуністичним бомбардуванням. В минулу суботу комуністи знову внеможливили вивантаження товарів на Квімою. Спершу у порті Квімою осіли чотири транспортні водно-літаки з товарами, але після 23 хвилин, вивантаживши тільки частину товарів, вони були примушені відлетіти. В тому самому дні не подане ближче число національно - китайських кораблів наблизились, ескортовані на віддаль трьох миль до берегів Квімою, але вони також мусіли завернути. Це вже було 5 невдачних спроб проламати комуністичну бльокаду Квімою. Летовище на Квімою настільки [illegible], що також неможливо приземлитись туди. Щойно в неділю 14 ц. м. один корабель китайських націоналістів із Формози причалив до Квімою і вивантажив товари під сильним обстрілом комуністів. Довкола корабля розірвалось коло 1,600 гранат і шрапнель. Врешті корабель був поцілений і важко пошкоджений. Його відтягли на линвах до Пескадорських островів. З літаків доставлено товари на так званий Малий Квімой. Часописи повідомляють про дальше скріплення американських і національних китайських збройних сил на Формозі.

ВРОЧИСТЕ БЛАГОСЛОВЕННЯ І ВІДКРИТТЯ НОВОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В ДЖЕРЗІ СИТІ ВІДБУЛОСЯ ПРИ ВЕЛИКОМУ ЗДВИЗІ НАРОДУ

Джерзі Ситі. — Українська Громада в цьому місті, в якому точно 65 років тому почала появлятись „Свобода", започаткувавши організацію і розвиток Американської України, записала в свою історію чергову світлу дату врочистим благословенням і відкриттям нового, модерного Українського Народного Дому, збудованого коштом чверть мільйона долярів та неоціненою працею і жертвенністю Громади. Благословення і відкриття дому відбулося минулої неділі, 14-го вересня, при величезному здвизі народу, не тільки з Джерзі Ситі, але й довколишніх громад, включно з Ню Йорком. Врочистість почалась о год. 3-ій по полуд. ні, при ідеальній, соняшній погоді. Акту благословення Дому довершили Всч. о. Зиновій Бачинський і о. Ярослав Сірко з місцевої української католицької церкви св. апп. Петра і Павла. Відправа почалась у великій залі нового Дому, в приявності кількох десятків „кумів", між ними багатьох місцевих піонерів та загально - відомих діячів. Опісля всі перейшли надвір, де відбулось благословення угольного каменя, в який також вмуровано перґамінову грамоту з таким написом: „Дякуючи Всевишньому за Його поміч у здвигненні цього Дому, передаємо його сьогодні до вжитку всіх Українців нашої громади з надією, що він стане центром українського організованого життя в нашому місті та місцем плекання української культури для нашого і наступних поколінь. Віримо, що він теж причиниться до ширення доброго українського імени на вільній Американській Землі. Боже благословення нехай спочиває на ньому!" Грамоту підписали члени управи Народного Дому і Будівельного Комітету.

Після врочистостей благословення, у заповненій по береги великій залі нового Дому відбувся святочний бенкет, що його започаткували молитвою всч. о. Я. Сірко і всч. о. З. Бачинський. Місцева духова оркестра СУРМА під диригентурою проф. В. Губіцького відіграла американський і український національні гимни, після чого адв. Марсел Ваґнер, невтомний працівник і опікун Громади, перебрав провід бенкету, представляючи також архітектів і будівничих Дому. Він також відчитав привітально-ґратуляційні листи і телеграми від губернатора стейту Роберта Майнера та посадника міста Чарлза Вітковського, які рівночасно виправдались, що урядові обов'язки перешкодили їм в особистій участі в цьому святі. Коротке привітальне слово виголосив голова об'єднаної у Відділі УКК місцевої Громади п. Антін Шаран.

Опісля виголошено ряд промов і привітів. Першим промовляв колишній стейтовий сенатор і теперішній міський комішенер Джеймс Ф. Моррей, відомий знавець української історії і тому переконаний приятель українців.

(Закінчення на стор. 8-ій)

Загальний вид на гостей і залю під час бенкету з нагоди благословення і відкриття величавого нового Українського Народного Дому в Джерзі Ситі в неділю, 14-го вересня 1958. (Фото: Frank Vernon)

Кард. Тіссеран відкрив Міжнародний Марійський конґрес у Люрді

Люрд. — Кардинал Евген Тіссеран прилетів в минулу суботу 13 ц. м. французьким ракетним літаком до Люрду, як особистий репрезентант Папи Пія XII, щоб відкрити Міжнародний Марійський Конґрес, запланований у рямцях святкування 100-річчя від появи Пречистої Діви святій Бернадетті. Кардинал Тіссеран, декан святішої колеґії кардиналів, відправив урочисту Богослужбу в печері-святині, де Бернадетта Субіру 100 років тому мала свою першу візію. У процесії, в якій взяли участь 12 кардиналів, 150 архиепископів і єпископів та коло 100,000 вірних, Монстранцію ніс німецький кардинал Йосиф Фрінкс з Кольонії (Köln). З Ню Йорку прибуло паломництво 600 американських католиків під проводом кардинала Спелмана, який відправив Богослужбу у вівторок 16 ц. м.

В АМЕРИЦІ

● **Командант 220-ої ескадрили Стратегічної Летунської Команди** підполковник Роберт А. Кленденін, згідно з наказом вищої команди, запропонував летунам, які забагато важать, зменшити свою вагу з розрахунку по 4 фунти місячно. Для цього вони мають порадитися з військовим лікарем. Надто товсті летуни не можуть справно виконувати своєї служби — сказано в наказі вищої команди.

● **Персонал форту Монмуту**, Н. Дж., 11-го вересня віддав свою кров для потреб Американського Червоного Хреста. Хто хотів би пожертвувати свою кров, може дістати інформації в АЧХ (число телефону в телефонічній книзі).

● **Американсько-Жидівський Комітет** в Ню Йорку стверджує, що в країнах Південної Америки живе тепер 650,000 жидів і що там немає зорганізованого антисемітського руху. Але комітет остерігає жидів, що, внаслідок економічної кризи і комуністичної пропаґанди, в Південній Америці можуть витворитися для жидів несприятливі умови.

У СВІТІ

● **На сходинах басків і каталонців** у Франції промовляв американський конґресмен Чарлз Портер, який близько цікавиться справою таємничого зникнення професора Колумбійського університету Єзуса Ґаліндеза, гострого противника домініканського диктатора Рафаеля Трухілльо. Існує переконання, що Ґаліндеза схоплено, перевезено літаком до Домініканської республіки і вбито, так само, як згодом убито американського летуна Джералда Морфі, що був на службі в Трухілльо. Портер твердив, що цю змову Трухілльо затіяв разом з еспанським диктатором Франком, що його також поборював Ґаліндез.

● **З Брюссельської виставки** вертався через Західню Німеччину автобус з польськими туристами. У Нюрнберґу він зупинився перед червоним світлом. В той момент один із туристів, Юзеф Найд з Варшави, колишній диригент оркестри, вискочив із автобуса, і, підбігши до поліціянта, звернувся до нього з просьбою допомогти врятуватися від переслідування „опікунів". Юзеф Найд просить уряд Зах. Німеччини признати йому право азилю.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25
В Джерзі Сити і закордоном:		Jersey City and Foreign Rates:	
На рік	$ 14.00	One year	$ 14.00
На пів року	7.50	Six months	7.50
На три місяці	4.00	Three months	4.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

65 РОКІВ СЛУЖБИ НАРОДОВІ

Цим своїм числом „Свобода" завершує 65 років свого безперервного існування і своєї безперервної служби українському народові, його розвиткові і його змаганням не тільки на американському континенті, але й на рідній землі і в світі. Правда, 65-ий рік існування не належить до таких прийнятих ювілейних літ, що їх окремо відзначається. Одначе, 65 років безперервного існування українського пресового органу в Америці, що через кілька тижнів після своєї появи творчим словом започаткував найбільшу тепер у світі вільну українську організацію, Український Народний Союз, ставши від самого початку його органом, таки заслуговує на окрему увагу. Це тим більше, що впродовж тих 65 років настали головокружні зміни в світі, що в історії нашої української Батьківщини записали в тому часі найсвітліші сторінки національного відродження та геройчної боротьби за волю і незалежність, як і чорні сторінки найстрашнішої неволі і руїни. За тих 65 років до непізнання змінилась Україна, через її землі, по живому тілі народу перекотились найстрашніші буревії історії, у багатьох містах і селах не залишивши каменя на камені. Неоціненні скарби української культури, духових і матеріяльних надбань поховані під руїнами, що їх спричинили війни і революції. В тому ж часі українська „Свобода" на американській землі, як і її найбільше діло — Український Народний Союз, стоять весь час непохитно, як ґранітні скелі Ґібральтару, і з усе більшою енерґією, з усе більшою наполегливістю здійснюють своє велике призначення: службу українському народові.

Обставини припадково склалися так, що саме в цьому числі, яким „Свобода" відзначає своє 65-річчя, в друкованому протоколі з останньої Конвенції Українського Народного Союзу починається друкувати і приготований під кутом цих роковин редакційний звіт „Свободи". Зі звіту заінтересований читач зможе довідатися про загальний розвиток „Свободи", про її теперішній стан, про її ідейні основи і про її цілі включно із заввагами про її можливості та значення в теперішній ситуації.

На цьому місці можемо тільки повторити й підкреслити, що службу народові в його змаганні до щастя „Свобода" завжди вважала і вважає за свою головну мету, яку вона здійснює могутніми засобами вільного слова у вільній країні, правдою без страху і без ласки. Все ж таки засяг її служби залежить у великій мірі від тих матеріяльних засобів, що їх ставить їй кожночасно та спільнота, якій вона служить. „Свобода" у своє 65-річчя може тільки повторити своє приречення дальшої беззастережної служби тим ідеалам, що їм вона служить від початку свого існування, і висловити впевненість, що нарід їй в цьому допоможе.

НАШ НАРОДНИЙ ФОНД

У попередньому числі „Свободи" проголошено повідомлення Українського Конгресового Комітету про започаткування дев'ятого з черги ділового року Українського Народного Фонду, із закликом, щоб наш громадський загал своїми датками й пожертвами до того Фонду вможливив нашій політичній репрезентації продовжувати її відповідальну й важливу в теперішніх непевних часах працю в користь визволення України, що є в найкращому інтересі Америки і світового миру.

Навряд чи сьогодні можна б ще видвигнути в користь Народного Фонду якийсь такий арґумент, що ще не був досі видвигнений, за виїмком багатьох нових фактів з праці УККомітету. Проте, діло не в арґументах і не в словах, але головно в свідомості нашого загалу та у його відношенні до самозрозумілої істини, через яку і для якої більшість з нас опинилася далеко від рідної землі: бажання жити на волі і допомогти нашому народові жити вільно на своїй землі. Перше наше бажання здійснилось, ми живемо на волі і в добробуті. Невже ж здійснення цих наших особистих бажань мало б знечулити нас на неволю і недолю нашого народу, наших рідних братів і сестер?! Відповіді на цей запит очікує наш поневолений український нарід. Даймо ж цю відповідь нашими більшими датками і щедрішими пожертвами на Український Народний Фонд!

ПРОТИ УГОДІВСТВА З КОМУНОЮ

Промова, яку Д. Д. Айзенгавер виголосив через американські радіовисильні в минулий четвер 11 вересня ц. р., долучилась до тих історичних документів, які дослідникам з'ясовують філософію американської політики. Бо хоч вона стосувалась безпосередньо актуального тепер конфлікту в зв'язку з невеличким тихоокеанським островом Квімой, що лежить за 8 миль від китайського суходолу, конфлікту, який може минутися як епізод і швидко забутися, насправді темою виступу Айзенгавера був не Квімой, не Формоза, не цілий Далекий Схід і тихоокеанський обшир, а засаднича проблема, незалежна від часу й простору: як треба ставитися супроти аґресивно-експансивної політики диктаторських систем, щоб зберегти мир? З цим питання в'яжуться споріднені сумніви, що стосуються цієї самої справи: чи можна угодівством супроти комуністично - імперіялістичної диктатури врятувати мир? Чи закордонна політика держави має розглядати кожний міжнародний конфлікт у відірванні від загальних явищ даної епохи, чи розглядати такі конфлікти саме на тлі тих явищ, у нерозривному з ними зв'язку? У застосуванні цього запиту до актуальної справи Квімою він звучить так: чи скелястий острів Квімой з територією 50 квадратових миль і з населенням 125,000 осіб (більшість якого — військова залога), — це сама для себе проблема, чи тільки частка іншої, великої проблеми, яка кладе свою печать на всю сучасну міжнародну ситуацію і якою є змаг вільного світу з аґресивним комунізмом?

Отже, промова Айзенгавера була втримана у найширших рямцях. По суті, її найбільшою прикметою була основна теза, що угодівськими поступками не можна заспокоїти, задовольнити й убгати в мирні рямці комуно-диктаторського імперіялізму. По формі, промова Айзенгавера відзначалась великою ясністю, простотою і логікою, і тому вона доступна дійсно для найширших мас. Вона розглядала дві основні цілі закордонної політики -- мир і безпеку — крізь призму принципу, що не вільно потурати комуністичній аґресії супроти будь-якої вільної країни в будь-якій частині ґльобу, бо весь вільний світ становить одну цілість і втрата одної частини невідхильно веде до втрати наступної — аж до загину всього вільного світу. Але цю ніби теоретичну тезу Айзенгавер ілюстрував низкою недавніх і тому всім ще відомих конкретних прикладів.

Добре сталося, що найавторитетніший репрезентант і лідер вільного світу знову поставив на одну дошку італійський фашизм, німецький націонал-комунізм та московський і китайський комунізм. Він пригадав колоніяльно-воєнний похід фашистської Італії проти Етіопії, австро-німецький „аншлюс" і щораз дальше поширювання території Німеччини доконаними Гітлером фактами. Демократія не була тоді мілітарно слаба. Її кволість полягала у підході до фашистсько-гітлерівської експансії. Цим засадничим підходом демократії між двома світовими війнами було зберігати мир за всяку ціну. В ім'я цього гасла демократія поступалася диктатурі фашизму й націонал-соціялізму в надії, що диктатура задовольниться признаними їй концесіями і зупиниться у своєму імперіялістичному поході. Ця надія виявилась марною, бо політичний засновок був фальшивий. І як колись Гітлер і Муссоліні, так само Хрущов і Мао Тсе-тунґ розраховують тепер на слабість демократії — не на військову, а на духову, моральну слабість демократичного Заходу, що в ім'я миру схильний поступитись, щоб своєю примирливістю заспокоювати аґресора. І тут Айзенгавер ставить точку на „і": зречення Квімою стане зреченням ланки з ланцюга, який буде розпадатись щораз далі. За Квімоєм прийдуть Матсу і Формоза, і Пескадорські острови, і Філіппіни, весь західній обшир Тихого океану з приязними тепер до ЗДА державами. І тому зречення Квімою не врятує миру. Навпаки, воно приспішить війну, бо заохотить аґресора та знеохотить приятелів Америки.

Тому Айзенгавер перестерігав тих, які в Квімою бачать тільки далекий малий острівець, що за нього не варто жертвувати синами країни. „Я дещо знаю про війну", — казав Айзенгавер і запевняв, що саме тому, що він знає страхіття, яким загрожує нова війна, він її не хоче. Президент заявив, що не хоче наражувати життя навіть одного американського вояка, але водночас застерігався, що йде не про Квімой, а про принцип, що його мусить боронити Америка всіми своїми збройними силами. Президент твердив категорично, що „З'єдинені Держави не дадуть себе ані заманити, ані страхом загнати до угодівства". Він пригадав американцям і всьому світові, що в очах комуністів аґресорами є ті, що їм протиставляться, а визвольниками є тільки вони, комуністи. Так було в Кореї і в Індо-Китаї. Жаль, що Айзенгавер не назвав тут цілого ряду европейських народів, почавши від українського у 1918/21 роках ,які падали один за другим жертвами червоних „визвольників", що з облудними гаслами „землі і волі" несли на багнетах владу чужинецької диктаторської кліки. Однак, Айзенгавер покликався на останню ноту Хрущова, в якій московський диктатор утотожнював цілі комуністичного Китаю з політикою Совєтського Союзу і закликав Америку, щоб вона зліквідувала свої бази на Далекому Сході й віддала цілий той обшир на поталу комуністичній аґресії. І Айзенгавер запитував буквально: „Невже Хрущов думає, що ми забули Корею?"

През. Айзенгавер у висновку ще раз запропонував переговори з китайськими комуністами, застерігшись, що в тих переговорах Америка не зрадить свого національно-китайського союзника, проте сподівається знайти мирну розв'язку, на яку погодиться і вільний Китай. За коментарями преси, американська дипломатія хоче запропонувати невтралізацію прибережних островів, щоб вони не стали випадовою базою ані для комуністів проти Формози, ані для Формози проти китайського суходолу і щоб таким чином перестали бути безпосередньою причиною війни. Це також було б концесією для комуністів, але це — краща розв'язка, ніж застосований в Німеччині, на Кореї і в Індо-Китаї принцип поділу країни на вільну й комуністичну частини і уярмлення мільйонів вільних людей. Виступ Айзенгавера — це чергова пересторога на адресу комуністів. Якщо західні держави твердо стоятимуть на принципах, висловлених в четвер у його промові, то — за всіми познаками — Москва і Пейпінґ не захочуть війни, яка принесла б їм заглади.

ДІРКИ В ЗАЛІЗНІЙ ЗАСЛОНІ

Про залізну заслону останнім часом світова преса майже зовсім перестала згадувати. Якось так воно сталося, що тої самої заслони, яка сорок років відгороджувала Московську імперію від вільного світу, немовбито вже немає. Виходить, прорвали її, розвалили туристи, ансамблі, вся та „культурна виміна", що масово пересувається туди й сюди, гомонить, танцює, співає, аж захлинаючись розповідає про совєтські гаразди? Справді ,яка може бути заслона?

А проте, заслона таки є, і образ сучасного Совєтського Союзу, так, як його багато хто уявляє собі на Заході, створений совєтською пропаґандою, кореспонденціями західніх журналістів, які не завжди „відають, що творять", і — листами „звідтіля", автори яких зі страхом оглядаються на цензуру.

Залізної заслони ніхто не валив і не проривав. Це самі большевики поробили в ній дірки, якими випускають на світ те, що хочуть, щоб воно на світ вийшло. Вони показують західнім туристам навіть деякі неґативні сторони з совєтського побуту, навіть випускають закордон чужинців-політв'язнів, що вже відбули реченці заслання, навіть декому з совєтських громадян — старенькім і непрацездатним — дозволяють виїхати поза межі СССР. Все це для того, щоб переконати легковірних людей ,що ні з чим вони не криються, бо їхнє діло, мовляв, чисте. І досягають успіху. Світ починає вірити, що залізна заслона — впала.

Тим часом знаємо про Совєтський Союз лише те, що „дають нам з рук", те, що вже апробоване для показу, те, з чим комуністичний режим ховатися не хоче з відомих йому причин.

Так само, як за Сталіна, совєтська преса залишається засобом публічної дезінформації. Головне джерело правдивої інформації для совєтських громадян — так, як то було давніше, — усні вістки, переказувані з уха до уха. Там ці вістки ширяться з подивугідною швидкістю. Але майже через десять років після того, як довідались совєтські громадяни, вихопилась поза залізну завісу вістка про ґрандіозну катастрофу на Чорному морі — про загибіль найбільшого совєтського військового корабля в якійсь таємничого походження експльозії. В тій експльозії згинула тоді майже повністю залога того корабля.

А що знаємо ми про масову демонстрацію військових інвалідів в Одесі у 1947 році — демонстрацію, яка обернулася одвертим виступом, бунтом покалічених учасників „вітчизняної війни" проти влади? Згадуємо про голод 1933-го року, а які ближчі й повніші інформації маємо про голод 1946 року на Україні, коли наші люди зі сходу десятками тисяч їхали й ішли пішки на західні землі, щоб розжитися там бодай на мішок кукурудзи? Чи розказали нам щонебудь про це всі ті американські, англійські чи французькі туристи, які вже останнім часом подорожували по Україні і яким „вільно" було про все розпитувати?

Якимись недовідомими стежками вийшли на яву деякі подробиці про совєтські атомові експерименти. Тепер уже чуємо, що не з першого разу, як то виходило б з совєтської преси, а після багатьох невдалих спроб пощастило большевикам випустити в космічні простори свого першого „спутніка". І що зв'язане це було з численними людськими жертвами. Крізь залізну заслону просмикнулась вістка, що під час підводної експльозії атомової бомби десь на Сибіру радіоактивною водою з озера, на дні якого роблено спробу, залляло цілий батальйон піхоти, захованої в окопах, і цей батальйон після того вивезено безвісти в невідомому напрямі.

З одного листа, висланого із Дніпропетровщини, з невиразних натяків можна було здогадуватись про панічні настрої, що охопили були в 1957 році населення цієї області в зв'язку з атомовою радіяцією, яка поширилась внаслідок вибухів атомових бомб десь на сході, а пізніше — про передвоєнні настрої, „зовсім такі, як тоді, коли тьотя Даша йшла копати окопи . . ."

Аж тепер приходять до нас уривчасті вістки з 1953-56 років, коли в Совєтському Союзі бували моменти справді критичні для існування режиму, коли був він на волосину від загибелі. „Розброд і паніка" — це була не просто пересторога, це був крик розпачу, з яким після смерти Сталіна звертався Молотов до партії, щоб рятувала ситуацію.

Зовсім не знаємо про події на Донбасі в 1956 році, коли масово застрайкували там шахтарі, вимагаючи від влади поліпшити харчування і обнизити норми виробітку. Тоді майже на всіх копальнях припинилась праця, а шахтарі тисячами спаковували свої жалюгідні манатки і розходилися світ-за-очі. З совєтської преси знаємо лише те, що саме тоді приїжджав на Донбас Хрущов, щоб переводити чистку технічно-адміністративного персоналу. А після того почався масовий „добровільний виїзд" комсомольців на роботу в донецькі копальні і на будови нових копалень. Свідок цих подій розповідає, що, внаслідок негайних і жорстоких заходів уряду, видобуток вугілля на Донбасі тепер значно підвищено.

(Закінчення на стор. 7-ій)

Денис Пирч

ХРЕЩЕННЯ „СВОБОДИ"

...Я потім остався ще якийсь час в о. Грушки й ми таки зараз рішили видавати ґазету. Тільки не знали ще, як її назвати. Правда, о. Грушка видав був передше одно чи два числа „Нового Світу", але ця назва не була відповідна до нашої будучої газети. Тоді я відзиваюся: „Що тут аж так довго думати. Ми тепер живемо в Америці, в краю свободи, ми, українці, повинні прямувати до свободи, отже назвім її „Свободою". „Гурраа!" — закричали всі. „Хай живе Свобода!" Та й щоб наші прадідні звичаї не загибли, приніс дяк із поблизького „салуну" бляшанку пива, і ми поздоровкались так, як має бути, як Бог приказав, потім заспівали „Многая" й „Ще не вмерла" — і вже по хрестинах.

Незабаром зачала „Свобода" вже виходити під редакцією о. Грушки, котрий не то що був славним проповідником, але й писати знав: як що напише, то вже варто читати. Наші люди тоді не могли дочекатися пошти, коли їм мала прийти „Свобода", так її полюбили.

Опісля я поїхав до Шамокіну, представив цілу справу, що ми уплянували в Джерзі Сити, й у короткому часі скликано до Шамокіну мітинґ, зійшлися делеґати від братств і відразу заложили „Союз". А як той мітинґ відбувся, то вже „Свобода" про те не раз писала. І всі ті наші братства, що були пристали до „Соєдинєнія", тепер відлучилися й приступили всі до Союзу. Наші люди й так не любили бути в „Соєдинєнію", бо там тільки вічно сварилися, прозиваючи одні одних то унґарами, то поляками.

Отже так постав Союз, що числив спочатку лише кількасот членів, а тепер є тисячі. Та й це треба знати, що Союз — не якась там фінансова бездушна асекурація, але велика українська родина. Союз — батько, а „Свобода" — мати, і це повинен собі запам'ятати кожний, хто належить до тої великої родини. Батько подбає за тебе, а мати приголубить і навчить, як любити й шанувати свою велику рідню — нашу Україну.

(„Із Спогадів", Пропам'ятна Книга УНС, 1936)

Юрій Студинський

БОРОТЬБА ЗА ОБ'ЄДНАННЯ НІМЕЧЧИНИ

Мюнхен. — Кожного дня пересічно тисяча німців і німкень переходить кордон східньої зони, шукаючи притулку в Західній Німеччині. Протягом останніх двох років втекло від большевицької окупації 900 лікарів, 480 доцентів та професорів високих шкіл і тисячі студентів. В останніх тижнях залишає масово східню зону німецька молодь. Тільки добрий фінансовий і господарський стан Західньої Німеччини уможливлює прийняття цієї маси втікачів та впровадження їх у німецьке господарство.

Десять років тому поділено Берлін на дві частини: на вільну, західню та на большевицьку, східню. Берлінці мають зовсім відмінний характер від решти німецького населення. Вони самопевні, мають почуття гумору і одночасно горді, що вони — берлінці. Тільки ці питомі прикмети їхнього характеру дали можливість втримати бодай частину Берліну в руках Заходу. Однак, не тільки берлінці, але й всі німецькі партії, які діють в Берліні відрізняються від своїх ідеологічних прихильників, що живуть в Баварії, Вюртембергії, Нордрайн-Вестфалії та інших німецьких краях. Візьмімо соціял-демократів з Берліну. Для них політика Оленгауера є мало зрозумілою. Для них не існує питання озброєння німецького війська атомовою зброєю, вони були завжди за відновлення німецької армії, вони зовсім інакше дивляться на Совєтський Союз, ніж їхні партійні приятелі в Бонні. Християнські суспільники мають багато застережень до політики ЦДУ-ЦСУ, тобто до партії Аденауера. Вони закидають своїм політичним приятелям і однодумцям в інших частинах країни, що їхня політика об'єднання Німеччини надто нерішуча й безплянова. Супроти большевицької небезпеки соціял-демократи в Берліні (які, до речі, мають там більшість) ідуть солідарно з християнськими суспільниками. В Берліні створився справжній німецький національний фронт проти небезпеки зі Сходу.

Є дві можливості об'єднання Німеччини: об'єднання всіх німецьких земель у Західній Німеччині та злука всіх німецьких територій під уряд в Панкові. Вже добрих десять років, як ведеться через етер завзята боротьба за об'єднання цих двох розрізаних частин Німеччини. Тим часом населення східньої зони відбуває свій щоденний „плебісцит" за об'єднання із Західньою Німеччиною, залишаючи тисячами рідний край і йдучи на територію Союзної Німецької Республіки.

Кілька днів тому ми мали нагоду оглядати табір, в якому знаходять тимчасове приміщення німці, що покинули східню зону. Вони походять з різних суспільних кляс: є там селяни, які залишили напризволяще усе своє майно, є промислові робітники, яких з місця анґажують до західніх фабрик, є молоді студенти, яким бонський уряд відразу призначає державні стипендії. Є там і професори, які покинули варстати своєї наукової праці і які бажають тепер якось влаштуватися. У всіх тих людях, без огляду на соціяльне походження, жаріє ненависть до большевицького режиму Ульбріхта, і всі вони не покидають надії, що об'єднання Німеччини здійсниться скоріше чи пізніше проти волі Панкова.

Пригадаємо найбільшу сенсацію останнього часу, коли ректор Єнського університету, напередодні святкувань 400-річчя створення цього університету, якому віддав він усі свої сили та всю свою працю, перейшов кордон большевицької Німеччини, шукаючи волі в Союзній Німецькій Республіці.

Режим Ульбріхта густо розставив між Західньою і Східньою Німеччиною вартові вежі-стійки. Ще до того обводить свою територію дротами, а вночі освітлює штучний кордон рефлекторами.

Німецький уряд в Бонні і різнородні німецькі політичні товариства закликають західній світ і навіть Совєтський Союз виконати свої зобов'язання й приспішити справу німецького об'єднання. Але це тільки одна з багатьох проблем, що чекають на міжнародну розв'язку. Ми всі живемо в політичній провізорії.

Д-р Дмитро Бучинський

ЗІ ЗГАДОК НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ

(3)

Але опікун мав таку саму трудність, як п'ять років перед тим. Не знав де примістити сироти, бо в Еспанії в тих часах не було відповідних сиротинців. Нарешті знайшов монастир на еспансько-французькому пограниччі, в Русільоні, де прийняли Естрелліту на виховання і навчання. В монастирі дитина навчилася мов: еспанської, французької, трохи німецької і трохи італійської. Жила там п'ять років (1893-1898). У 1898 році вийшла заміж за дон Льоренса тітка Інес, і до них перейшла жити Естрелліта. З дядьками жила аж до 1904 року, трохи в Бурґосі, довший час у Севіллі, де закінчила середню освіту, трохи на хуторі у Сан Люкарі. Дядина Інес хворіла на туберкульозу і померла в 1905 році. Дядько Льоренсо зацікавив Естрелліту археологією, навчив арабської мови, разом студіювали вони арабські хроніки. Крім цього був її першим учителем малярства, медицини, навчив їздити на коні й володіти зброєю. Дядина Інес, яку письменниця згадує з найніжнішими почуваннями, називаючи її „доброю феєю", матір'ю і сестрою, подбала про музичну й співацьку освіту племінниці. Дядьки думали переїхати до Парижу, де б Естрелліта могла спокійно студіювати, згідно з своїми бажаннями, але несподівано постали дві перешкоди.

У 1904 році відізвався батько. По довголітній подорожі Азією і Африкою, приїхав він до Парижу, добився сконфіскованих батьківських дібр, оженився вдруге з чешкою (не полькою, як твердить інж. Л. Биковський), Людмилою Лось, після чого оселився в Києві і забажав побачитися з донькою; просив про це дядька Евґеніо, що тоді був уже священиком, покинувши королівську службу і закінчивши теологічні студії в Римі. Довго о. Евґеніо міркував, що має робити, і рішився дозволити племінниці відвідати батька.

Тут треба згадати ще один епізод з життя письменниці, що матиме зв'язок у її дальшій життьовій мандрівці. Приблизно в 1899 або 1900 році відвідала вона з дядьком Евґеніо славний монастир і королівський палац Ель Ескоріяль. В Мадриді жила її тітка в других, донья Касильда де Медінаселі, перша дама королівського двору. Вона, між іншим, була також між передплатниками на твір еспанського музики Хуана де Кастро про нашу церковну музику й спів п. з. „Метода греко-слов'янського співу", в латинській мові, що появився друком у Римі в 1881 році. Ця тітка познайомила свою гарнесеньку й розумну племінницю з королевою Марією Крістіною, постаралась для неї про вільний вступ до королівського палацу й парку Аранхуез, де Естрелліта гралася з 12-літнім наслідником еспанського престолу, Альфонсом XIII. Дитячі гри, повні свободи й щирости перетворилися в інтимну приязнь, яка пізніше матиме трагічне значення для Естрелліти.

Вволяючи бажання батька, Естрелліта поїхала до Києва. Батько дуже зрадів доньці, яка так нагадувала свою матір, але мачуха з першої зустрічі зненавиділа пасербицю і рішила якнайскоріше позбутися її з хати. Щоб дівчина не повернулася до Еспанії і не загрожувала їй нічим у батьківському домі, вона постановила віддати її заміж за московського гусарина, офіцера царської ґвардії. За московським звичаєм заручила Естрелліту з ним. Для мачухи Київ був затісний, і на її бажання всі перенеслися до Петербурґу. Хвилево толерувала вона студії пасербиці археології, малярства, співу. Між іншим, професором співу в Петербурзькій Консерваторії був наш славний оперовий співак Олександер Мишуґа, який відкрив в Естрелліти небуденний співацький талант і порадив , щоб вона вступила до опери. Естрелліта послухала Мишуґи і в 1906 році дебютувала у головній ролі в опері „Кармен" Бізе, у французькому імператорському театрі, т. зв. Михайловськім театрі. За це мачуха прогнала її з дому.

В міжчасі відвідувала вона часто французьку лікарню в Петербурзі, де не тільки приглядалася праці, а й почала практикувати в санітарному ділі. Однак не покидала й театру. Про нареченого гусара Естрелліта навіть не хотіла чути. Переломовою датою в тому був день 19 березня 1907 року. Того дня на балі в княгині Ксенії Олександровни запізналась вона з перським дипломатом, князем Іскандром Ґакґаманіш ібн Куруш, зі старого перського роду Ахеменідів. Це мало свої наслідки, бо, довідавшись про те, що Естрелліта танцювала з Іскандером і проходжувалась з ним по княжому саді, наречений викликав князя на поєдинок, з якого щасливо вийшов — тільки з простреленою „фуражкою". Естрелліта стала нареченою Іскандера, але мусіла виїхати з Петербурґу. Іскандер не міг з нею виїхати, бо його задержали важливі дипломатичні справи. Тож вони рішили, що Естрелліта виїде до Персії, до його родини, сама.

Тим часом о. Евґеніо, не маючи вістки від племінниці (а мати вісток він не міг, бо всю кореспонденцію Естрелліти мачуха перехоплювала й знищувала), занепокоєний поїхав в Україну на розшуки. Не заставши нікого в Вірках Великих, поїхав до Житомира, а потім до Києва, де від служби в домі графа Дунін-Борковського довідався, що Естрелліта живе в Петербурзі. Рішив їхати до Петербурґу, але сталося інакше.

В дорозі до Персії Естрелліта заїхала в Києві до батьківського дому, щоб забрати деякі потрібні речі. Ранком зайшла до французького костелу і там зустрілась з любим дядьком, якому розказала про всі свої пригоди. Добродушний о. Евґеніо (звертаємо увагу на помилку інж. Л. Биковського, який називає о. Евґеніо місіонарем, що спеціяльно вивчив українську мову й у місійних цілях приїхав на нашу землю, — Д. Б.), вислухавши Естрелліту підсміхнувся і пригадав племінниці популярні в Еспанії слова: „Сід може жити серед маврів, але мавром ніколи не буде!!!". Де Кастри сердечно попрощались: Естрелліта, перебрана за хлопця, подалася на Кавказ, а о. Евґеніо повернувся до Еспанії.

По довгих пригодах Естрелліта доїхала щасливо до родини Іскандера, яка прийняла її як доньку. Коли повернувся Іскандер, все вже було приготоване, щоб наречену прийняти до роду Ахеменідів. Але вона в останній хвилині усвідомила, що мусітиме покинути християнську віру, пригадала слова дядька, сіла на коня, і помчала степом на схід. По дорозі прилучилася до каравани й дісталася до Індії. Відпочивши в „Монастирі Вдів", Естрелліта, знайшла духову рівновагу, і на Великдень 1908 року бачимо її вже в Еспанії. в місті Севіллі, де зустрічається вона з своїм родичем де Кастро, знаним португальським поетом, з дядьком Евґеніо, циганкою Марічкою з Карпатської України і нарешті з королем Альфонсом XIII.

ПРОТОКОЛ
XXIV. ЗВИЧАЙНОЇ КОНВЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ,
що відбулася в Клівленді, Огайо, в готелі Статлер — в тижні від 26-го до 31-го травня 1958 р.

(5)

ЗВІТИ ГОЛОВНИХ РАДНИХ

Предсідник покликав першого з черги головного радного до звітування, а саме п. Дмитра Шмагалу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО ДМИТРА ШМАГАЛИ

Обов'язки головного радного протягом минулої чотирирічної каденції я виконував згідно з постановами статуту та моїми силами і знанням в користь УНСоюзу і його членства.

Я був приявний на трьох річних засіданнях Головного Уряду, на яких складав звіт зі своєї діяльности в окрузі Клівленду і брав участь в дискусіях над звітами і в нарадах.

В порозумінні із заступницею головного предсідника Геновефою Жеребняк і відділовими урядовцями зі стейту, ми відсвяткували 17 жовтня 1954 р. 60-літний Ювилей УНС у найкращій залі Клівленду, Паблик Авдиторіюмі. В ювилейній програмі брали участь гол. предс. Дм. Галичин, п-ні Геновефа Жеребняк і конгресмен Майкел Фіген. Свято пройшло дуже успішно і з моральною та матеріяльною користю. Того самого дня відбулися організаційні збори, на яких було репрезентовано 21 Відділів УНС.

В Янгставні, Огайо у 230-му Відділі я брав участь в програмі спалення моргеджу на відділовий будинок. По Конвенції УНСоюзу з доручення гол. предсідника п. Галичина, перевірив недотягнення 251-го Відділу в Клівленді. 1-го травня 1955 р. брав участь у відзначенні 45-річного ювилею 118-го Відділу в Кембел, Огайо.

2-го жовтня 1955 р. я був представником на посвяченні прапора 112-го Відділу в Клівленді, а 30-го жовтня, в порозумінні з головним предсідником відбув там же союзове віче, після якого висвітлено фільм про Союзівку і проведено організаційні збори представників 15-ох Відділів, на яких обговорено поважні союзові питання.

На припоручення головного предсідника я передав привіт на 25-літньому ювилею 8-го Відділу Організації Державного Відродження України в Клівленді.

У листопаді 1955 р. припоручено мені перевірити фінансові справи 251-го Відділу. Після того, щоб наладнати відділову господарку, я був змушений прийняти і протягом двох років провадити роботу секретаря згаданого Відділу. Тепер 251-ий Відділ в доброму порядку і має нового секретаря.

З доручення головного предсідника, 8-го квітня 1956 р. я полагоджував у 364-му Відділі деякі справи в користь членів і УНСоюзу. 27-го квітня брав участь в організаційних зборах Відділів УНСоюзу в Янгставні, Огайо, 28-го квітня був на посвяченні прапора 230-го Відділу в Янгставні.

16-го вересня, на запрошення урядовців 233-го Відділу в Лорейні, Огайо, я був присутній на місячних зборах, а 23 вересня — на 45-літнім ювилеї 112-го Відділу в Клівленді. 27-го жовтня я брав участь у з'їзді молоді УНСоюзу в Акроні, Огайо.

28-го жовтня ми відбули в Клівленді організаційні збори, на яких було поважне число відділових урядовців і членів, що репрезентували 15 Відділів.

У квітні 1957 р. Відділи Клівленду відбули нараду, на якій вибрано комітет для відзначення Союзового Дня. Мене вибрано головою цього комітету. Союзовий День відбувся 4-го серпня 1957 р. з участю заступників головного предсідника адв. Михайла Пізнака та пані Геновефи Жеребняк і завдяки активній праці урядовців місцевих Відділів приніс моральну і матеріяльну користь УНСоюзові. Під час переведення Союзового Дня подаровано на будову пам'ятника Лесі Українки в Клівленді 150 долярів, на будинок СУМА ім. гетьмана Богдана Хмельницького — 100 долярів, на будинок Пласту — 50 долярів і крім того, до УККА 50 і до ЗУАДК — 50 долярів.

З доручення предсідника, я передав привіт від Головного Уряду УНСоюзу Конгресові Українських Студентів, який відбувався 15-16-го червня 1957 року.

Після організаційних зборів, що відбулися 2-го листопада 1957 року в Клівленді, організаційний референт д-р Я. Падох протягом несповна двох тижнів приєднав до УНСоюзу 80 членів. Весь цей час я був у тісному контакті з д-ром Падохом.

Протягом останньої каденції відділові урядовці і члени УНСоюзу в Клівленді і околиці вдавалися до мене з різними справами, і я завжди був готовий служити їм порадою та поясненнями. В своїй праці я звертав увагу передусім на те, що УНСоюз з такою необхідною складовою частиною нашого громадського життя, щоб дбати про його добро і розвиток — це значить дбати про поширення і поширення всього громадського життя.

Дякую Головному Урядові та всім відділовим урядовцям і членам за їх співпрацю. Бажаю Світлій Конвенції якнайкращих успіхів в нарадах на добро УНСоюзу і його членства.

Дмитро Шмагала

До свого звіту п. Д. Шмагала додав, що минулого року Відділи УНСоюзу в Клівленді влаштували були „Український День", а з його доходу призначено 500 долярів на народні цілі, а також дано 120 долярів степендії одному студентові для студій на Курсах Українознавства на Союзівці.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО ІВАНА КОКОЛЬСЬКОГО

По чотирьох роках праці, як головний радний УНСоюзу, звітую за час від 23-ої Конвенції, яка відбулася в травні 1954 року в столиці Америки, Вашингтоні. Хочу передусім висловити щиру подяку шановним Делегаткам і Делегатам 23-ої Конвенції за ту велику честь, яку вони мені зробили, вибравши головним урядовцем найславнішої української запомогової організації, за те довір'я, яким вони мене наділили.

Я був свідомий приписаних статутом обов'язків, що їх головний урядовець має виконувати для добра УНСоюзу і його членів. Це я — в міру можливостей точно виконував в повному порозумінні із Головним Екзекутивним Комітетом УНСоюзу.

Я був присутній на трьох річних засіданнях Головного Уряду, на яких склав звіти зі своєї діяльности. Брав живу участь в нарадах, висловлював свої думки для добра і розвитку УНСоюзу. У моїй окрузі, в стейтах Нової Англії, знаходиться велика кількість Відділів, поважна частина союзової родини. Свою працю я почав негайно після 23-ої Конвенції 1954 року, скликавши в місті Вунсакет окружні збори відділових представників стейту Ровд Айленду, на яких було заступлено 8 Відділів. На цих зборах я реферував про УНСоюз, про його ріст у членстві й майні. Багато пояснень треба було давати щодо статутових змін, ухвалених делегатами на 23-ій Конвенції.

Впродовж минулих чотирьох років я відвідував Відділи і їх урядовців, нав'язував тісні зв'язки з членством. З подальшими Відділами я вів кореспонденцію, і на всі листи давав точні відповіді і докладні пояснення.

Моя діяльність в 1954 році була така:

У місяцях липні і серпні Екзекутивний Комітет звернувся із закликом до всіх делегатів 23-ої Конвенції і до всіх відділових урядовців приєднувати нових членів в ряди УНСоюзу. Я негайно поробив старання, щоб заактивізувати мою округу. Я сам приєднав у цій кампанії 18 нових членів до 206-го Відділу, в якому я є секретарем.

22-го серпня, на запрошення заряду 238-го Відділу в Бостоні, Масс., я був присутній на забаві, влаштованій на громадській оселі. Там я виголосив відповідну промову в українській і англійській мовах до великого здвигу народу, старших і молоді громадян.

23-го вересня на посвяченні новорозмальованої церкви у Вунсакеті, Ровд Айленд, де було коло 500 людей, я очолював святочний комітет і був тостмайстром на бенкеті. Треба згадати, що славні артисти-малярі М. Осінчук і П. Холодний, знаменито виконали своє завдання.

5-го червня 1955 р., на запрошення 307 Відділу в Бостоні, Масс., на посвяченні відділових прапорів, де були присутні і промовляли гол. предс. п. Галичин, гол. радні А. Чопик і Н. Давискиба, я виголосив промову в англійській мові. Дня 30-го жовтня Головний Екзекутивний Комітет припоручив мені бути на святі 178-го Відділу в Менчестері, Ню Гемпшір, яке було сполучене з відзначенням 1000-річчя християнства на Україні. На бенкеті виголосив я промову в українській і англійській мовах.

13-го листопада, в порозумінні з Головним Екзекутивним Комітетом, я скликав у Вунсакеті, Р. Айленд, відділові збори моєї округи, на яких промовляв в організаційних справах разом із сл. п. гол. секр. Г. Германом. На тих зборах було понад сто союзовців і приятелів УНСоюзу. В місяці груді, на припоручення гол. касира п. Слободяна, я полагодив справу виплати посмертного одного члена, новоприбулого із скитальщини, який не залишив по собі жадної родини.

2-го і 3-го червня 1956 року з нагоди 45-літнього ювилею 206-го Відділу, в якому я є секретарем, поріблено старання на два дні свят. 2-го червня відбулись організаційні збори, якими я проводив, а гол. предс. Д. Галичин виголосив доповідь. Зараз по промовах були висвітлені фільми „Союзівка" і „23-тя Конвенція УНС". 3-го червня, по відправах в обох наших церквах, відбувся ювилейний бенкет, на якому я керував програмою як господар; святочні промови виголосили гол. предс. Д. Галичин, а також гол. радні А. Чопик і Н. Давискиба. На святі було присутніх 600 осіб і в ньому брали участь також визначні американці.

Перед 40-літнім ювилеєм 93-го Відділу в Сентрал Фолс, Ровд Айленд, що його відсвятковано 18-го листопада, я скликав на 17-го листопада відділові збори в Провіденс, Р. Ай. Збори були інтересні й корисні, а проводив ними гол. предс. Д. Галичин.

Моя діяльність в 1957 році була така:

19-го травня, на запрошення 254-го Відділу в Ню Бритені, Конн., і в порозумінні з гол. предсідником я був присутній на відзначенні 50-літнього ювилею цього Відділу. На цьому святі я промовляв в українській і англійській мовах. Вже перед 16-тим червня я зорганізував поїздку на посвяченні 50-літнього ювилею 181-го Відділу в Менвил, Ровд Айленд, де промовляв і мав честь проводити програмою. На точення пам'ятника Тараса Шевченка на Союзівці, де зібралося 10,000 людей. З моєї округи, не зважаючи на далеку віддстань, прибуло понад 100 осіб.

30-го червня, я промовляв на 35-літньому ювилеї 238-го Відділу, де промовляли також гол. предс. Д. Галичин, гол. радні Н. Давискиба і А. Чопик. 8-го серпня я був на відзначу святі також виголосили святочні промови гол. предс. Д. Галичин і гол. радний Н. Давискиба.

27-го жовтня, на запрошення 59-го Відділу в Бриджпорт, Конн. я промовляв на святі 40-літнього ювилею цього Відділу. Ювилейний реферат виголосив гол. предс. Д. Галичин.

1-го лютого, на вечері 181-го Відділу в Менвилі, Ровд Айленд, виконуючи урядове завдання, я заприсягнув новий уряд цього Відділу і виголосив промову. Новий уряд складається з тут народженої молоді.

Моя праця виходила й поза рамці нашої організації. Я брав участь у багатьох зборах місцевих громадських організацій. Працював як член комітету об'єднаних організацій, які є відділом УККА. Всі згадані вище імпрези, збори, ювилеї, церковні торжества, як також кампанія за приєднання членів були для мене великою присмністю. З гордістю можу заявити, що все це увінчалось успіхом для УНСоюзу.

Мені було присмно працювати як секретареві 206-го Відділу, в якому я постійно урядую вже 20 років. Я докладав усіх старань, щоб мій Відділ вийшов на одно з перших місць у союзовій родині. Приєднування нових членів завжди було першим моїм обов'язком.

У співпраці з старшими, молодими і з новоприбулими я старався оцінювати заслуги старших, зрозуміти молодих, тут народжених, бо сам народжений в Америці, а також не занедбував новоприбулих, бо вони також причинились до зросту нашої організації. У своїй тісній співпраці зі старшими, молодими і найновішими громадянами я завжди зустрічав повне до себе довір'я.

З нагоди 24-ої Конвенції складаю щиру подяку Головному Екзекутивному Комітетові, головним та відділовим урядовцям і всім членам, що зі мною працювали для добра Батька-Союзу, і бажаю нашій славній організації дальшого світлого розвитку.

Іван Кокольський

Головний радний Іван Кокольський до свого звіту завважив, що головних радних вибирається на чотири роки, але вони фактично засідають і радять з іншими головними урядовцями тільки три рази під час каденції. На його думку, корисно було б увести частіші засідання головних радних із іншими головними урядовцями. Поза тим, очевидно, головні радні виконують свою роботу на місцях. Звітодавець заявив, що він виконував усі постанови статуту та всі зарядження Головного Екзекутивного Комітету, що вийшло на добро членства УНСоюзу. При різних нагодах репрезентував він УНСоюз у своєму районі та піддав багато конструктивних думок відносно розбудови „Союзівки" і поліпшення її послуг.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ РАДНОЇ АННИ ЧОПИК

Мені припала велика честь перший раз складати звіт як головний радний перед 24-ою Конвенцією Українського Народного Союзу. В перший мірі хочу сердечно подякувати делегатам Вашингтонської Конвенції за вибір мене до Головного Уряду.

Приїхавши з Конвенції, я склала справоздання в моєму 307-му Відділі в Бостоні і висвітлила фільми, які дуже заінтересували присутніх, бо дали їм гарний образ демократичного ведення Конвенції. Також закликала присутніх до праці у приєднуванні нових членів. Рівнож відвідала 224-ий Відділ в Сейлем, Масс., де склала звіт і висвітлила фільми, а в дискусіях давала відповіді на запити членів.

У місяці червні 1955 р. відбулося в нашім Відділі посвячення відділових прапорів при участі головного предсідника Д. Галичина і довколишніх головних радних. На цьому святі я виголосила промову про Український Народний Союз та його завдання.

У місяці вересні 1956 р. я, на запрошення святочного комітету 206-го Відділу міста Вунсакет, Ровд Айленд, який святкував свій 50-літній ювилей, виголосила по-англійськи промову про діяльність Українського Народного Союзу як на полі асекураційним, так і на полі національним.

Влітї 1957 р. я брала участь у відзначенні ювилею 238-го Відділу в Бостоні, де виголосила промову до молоді по-англійськи.

Майже кожного року в червні я була присутня на відкритті нашої вакаційної оселі „Союзівки". Також була присутня на посвяченні пам'ятника Т. Шевченкові на Союзівці в 1957 році.

Кожного року я була присутня на річних нарадах головних урядовців і брала участь в дискусіях, стараючись завжди рішати справи так, щоб вийшли на якнайбільшу користь Українському Народному Союзові та його членам.

Щоб заінтересувати Бостонську громаду в культурній праці УНСоюзу, я започаткувала у своїм Відділі кампанію за відрядження когось із молоді на курси українознавства на Союзівці.

Свій обов'язок головної радної УНСоюзу впродовж 4-ох років я старалася по можливості сповняти як слід для добра і розвитку нашої організації.

Поза союзовою працею, я брала активну участь в громадських справах міста Бостону. В січні 1955 р. я виголосила в англійській мові реферат на Святі Незалежности, влаштованому філією УККА, в якому зазначила великі заслуги Українського Народного Союзу, що започаткував Український Конгресовий Комітет, дав і дає значну матеріяльну допомогу на розвиток цієї організації, і закликала всіх свідомих українців записуватися в члени УНСоюзу.

В січні 1956 і 1957 рр. я виготовила проклямації на Свято Незалежности і постаралася про прийняття української делегації губернатором стейту Массачусетс. Також вислала фотографії та дописи до англійських і українських часописів. В році 1957-му я старалася про вивішення українського прапора в День Незалежности на ратуші міста Бостону.

Як український адвокат, мені приходиться часто полагоджувати деякі народні справи. Зокрема, на просьбу наших громадян я відбула довгу авдієнцію з іміграційним комісаром і добилася того, що в громадських документах наших людей назви „рашен" і „поліш" змінено на „юкрейнєн".

Я була присутня на двох конвенціях Ліги Української Молоді і на двох конвенціях Товариства Українських Професіоналістів. Як містопредсідниця Товариства Професіоналістів, я очолювала Комітет для надання стипендій на курси українознавства на Союзівці.

Проминуло чотири роки, і ми знову з'їхалися на Конвенцію, щоб перевірити працю та майно Українського Народного Союзу — найбільшої української братської організації. Радьмо ж так, щоб і надалі наш Батько-Союз зростав, і щоб у найближчому майбутньому осягнув він 100,000 членства.

На закінчення свого справоздання дякую головним урядовцям і головним радним за співпрацю для добра організації. Хай живе і розвивається Український Народний Союз!

Анна Чопик

Головна радна адв. Анна Чопик висловила своє побажання, щоб Головний Екзекутивний Комітет користав більше із вказівок головних радних. Крім участи в річних нарадах, вона працювала на суспільно-громадському полі в стейтах Нової Англії. Це її заходами вперше в історії вивішено український прапор на міському домі в Бостоні, Массачусетс, для 22 січня 1958, у 40-річчя проголошення самостійности України.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ РАДНОЇ МАРІЇ ДЕМИДЧУК

На 23-ій Конвенції УНСоюзу у Вашингтоні в 1954 році вибрано мене головною радною цієї великої організації. На цьому місці складаю подяку всім Делегаткам і Делегатам Вашингтонської Конвенції за цю честь і довір'я, яким мене наділено.

Як головна радна я працювала в УНСоюзі, як також була активна і в загально-громадській праці. Працюючи для УНСоюзу, я звертала головну увагу на організування членів і поширення союзової ідеї серед наших громад. Я переконана, що під цим оглядом моя праця мала успіх.

Три роки тому започатковано в „Свободі" окрему місячну вкладку п. з. „Трибуна УНС", в якій я час від часу містила свої статті і дописи, головно про місце і ролю жіноцтва УНСоюзу. У тих статтях і дописах я освідомляла наше жіноцтво про УНСоюз і його ідеї, як також закликала до праці в користь УНСоюзу і української справи. На терені Ню Йорку я брала активну участь у всіх зібраннях Відділів УНС, щоб в першу чергу мали на увазі організування членів і підготову до поїздок на Союзівку. Такі поїздки відбувалися з нагоди відкриття й закінчування сезону, я остання прогулька була в 1957 році з нагоди відкриття пам'ятника Т. Шевченка. Наша громада взяла в тому святі активну участь.

В роках 1955, 1956 і 1957 відбувалися річні зібрання Головного Уряду УНСоюзу, на яких я була все приявна і своїми порадами старалася причинитись для добра й розвитку нашої організації. Як головна радна, я скликала загальні наради в нашій громаді в липні 1957 р. зв'язку з організаційною кампанією УНСоюзу. На цих зборах були заступник гол. предсідника, адв. Михайло Пізнак та головний організатор д-р Ярослав Падох. У жовтні 1957 р. я взяла участь у нарадах Відділів 158, 200, 310 і 325 в північній частині Бруклина. Ті збори були скликані також з нагоди організаційної кампанії.

Крім праці для УНСоюзу я трудилася в загально-громадській ділянці. Вибрана до Ширшої Ради Українського Конгресового Комітету Америки, я дбала, щоб у моїй громаді було прихильне відношення до праці й авторитету УКК. При кожній нагоді я підтримувала збірки жертв на УКК, на ЗУАДК та на Українських Інвалідів, і сама брала в них участь. У моїй громаді (Савт Бруклин) на протязі 6 років я очолювала Комітет Українських Організацій, який щороку влаштовував свята з нагоди загально-національних роковин.

Як членка жіночої організації Союзу Українок Америки, я брала активну участь в праці цієї організації і також містила дописи в „Нашім Житті", органі СУА. На терені Ню Йорку я була 4 роки містоголовою Окружної Ради СУА.

Складаючи цей звіт, хочу з приємністю ствердити, що в моїй окрузі, тобто в околиці Ню Йорку, де існує безліч різнородних організацій, громадське життя пожвавилося особливо під час останньої організаційної кампанії УНСоюзу. Серед громадянства відчувалося заінтересування справами нашої організації. Поштовхом до більшої активности відділових урядовців і членів були спільні наради, на яких, звичайно, бували приявні головні урядовці УНСоюзу. Лекції для секретарів на тему: „Як організувати членів", мали в нас позитивні наслідки. Велика шкода, що не всі відділові урядовці з них користали.

На кінець згадаю, що останню кампанію за членами перевела я успішно спільно з іншими урядовцями і членами Відділу 293, в якому я вже є 16 років секретаркою. Нашу квоту ми перевиконали на 4 члени. В січні 1958 р. розпочали ми кампанію під гаслом: „Дар 24-ій Конвенції УНС". До березня ми здобули 6 членів.

Закінчуючи оцей звіт, бажаю нашій організації ще кращих успіхів на майбутнє, а Світлій Конвенції корисних нарад для добра членства й українського загалу.

Марія Демидчук

До цього головна радна пані Марія Демидчук висловила вдячність за її вибір на пост головної радної чотири роки тому. На її думку, праця головної радної може бути дуже мала, а також може бути дуже велика, залежно від того, хто як розуміє свій уряд головного радного. Пані Демидчук вибрала той другий шлях, щоби не обмежуючись виключно до діяльности в УНСоюзі, але працювала вона й на ширшому суспільно-громадському полі. Якщо йде про її Союзову діяльність, то пані Демидчук виконувала обов'язки секретарки 293-го Відділу УНСоюзу, як також брала участь у передконвенційній кампанії, організувала поїздки автобусами на „Союзівку" із свого району діяльности, як також брала активну участь у популяризації дитячих видань УНСоюзу, зокрема „Веселки", і вела акцію за добровільними пожертвами. Крім того, час-від-часу дописувала до „Трибуни УНСоюзу" в „Свободі", намагаючись заінтересувати жіноцтво справами УНСоюзу і його ідеями. Як секретарка свого Відділу, пані Демидчук подбала цього року про уділення Відділом стипендії одній молодій членці Відділу на Курси Українознавства на „Союзівці" цього літа.

З громадської активности звітодавця: Іван Кокольський (шостий зліва) в делегації українців стейту Ровд Айленд, у приявності якої губернатор Деніс Робертс підписав проклямацію „Дня Української Незалежности" ц. р.

З громадської активности звітодавця: адв. Анна Чопик в делегації українців стейту Массачусетс, у приявності якої губернатор Фостер Фуркало підписав проклямацію „Дня Української Незалежности" в цьому році.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО АНДРІЯ ДЖУЛИ

It is indeed an honor and a privilege, as a freshman member of the Supreme Board of Advisors, to give to the assembled delegates a resumè of my activities for the four previous years.

My first year in office was a very active year. I spoke at Ukrainian Days, Ukrainian Congress Committee of America rallies and manifestations and Ukrainian National Association rallies, which were held in the Western Pennsylvania and Pittsburgh areas.

During the 1955 Labor Day week-end, the Ukrainian Youth League of North America held its convention at the William Penn Hotel in Pittsburgh and I participated in this successful convention by serving on committees. In conjunction with this affair, a regional rally of the Ukrainian National Association Branches in Western Pennsylvania was held. At this very well-attended rally, the Executive Board as a whole was in attendance.

I represented the Ukrainian National Association at the 25th Jubilee of the Ukrainian Women's League banquet.

During the following months I took part in Ukrainian National Association rallies at Cleveland, Youngstown and Akron, Ohio and last year at Detroit, Michigan.

At the Ukrainian Orthodox League convention, which was held on the week-end of May 31, 1957, I was happy to represent the Ukrainian National Association on the speakers' platform.

In conjunction with these large affairs I took an active interest in local branches and gave whatever help was needed to the Branch officers.

The most satisfying work of my tenure in office was the small help I could render to Branch 120, Aliquippa and Branch 63, Ford City, Pennsylvania, in helping them secure mortgages for the building of their new Ukrainian National Homes. The great days for both Branches were realized by the recent dedications of the completed homes. I was happy to take part in the dedication of the Aliquippa home which took place on November 9th and 10th, 1957 and of the Ford City home on February 1st and 2nd of this year.

I would like to point out to the assembled delegates that in the Western part of Pennsylvania, four assemblies of the Ukrainian National Association own their own National Homes. Besides the two already mentioned there are two homes in Ambridge, Branch 276 and my Branch 161. The four homes are valued at more than a quarter million dollars and have a membership in excess of 1,700 members. They are also proud to have contributed to the increase in the membership of the UNA achieved in the pre-convention campaign.

Ford City Branch was among the first ten Branches which led in securing members in this drive. Aliquippa did more than exceed its quota, as did Ambridge Branch 161, by fulfilling their quota of 31. I am happy to have helped my Branch in increasing its membership since our last convention, by admitting 81 new members.

I believe that if all our assemblies could own their own National Homes, their membership would increase by leaps and bounds. By having their own homes, they would have a place in which to hold their meetings, choir rehearsals, sports programs and promote Ukrainian culture.

I have at all times represented the Ukrainian way of life at whatever events I attended. At all times I helped our Ukrainian people take an active interest in civic or political action, and used whatever influence I could to help their election into public office.

Through photographs and publicity, the Ukrainian National Association was kept in the forefront as the largest fraternal organization. I used the medium of the Ukrainian-American Radio Hour to let our people know of the security the Ukrainian National Association offers.

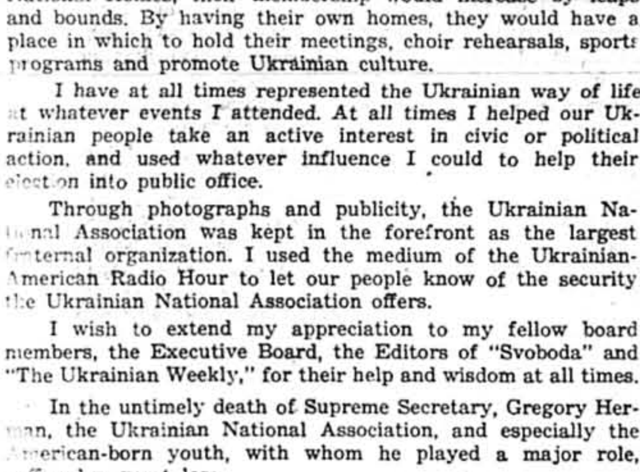
I wish to extend my appreciation to my fellow board members, the Executive Board, the Editors of "Svoboda" and "The Ukrainian Weekly," for their help and wisdom at all times.

In the untimely death of Supreme Secretary, Gregory Herman, the Ukrainian National Association, and especially the American-born youth, with whom he played a major role, suffered a great loss.

In conclusion to my brief report, I wish to extend to the XXIII convention delegates my thanks for giving me this opportunity to serve on this board. I can always say that they were the most enjoyable years. I have complete faith that the Ukrainian National Association will keep its position as the leader among the Ukrainian fraternal organizations. To the assembled delegates of this convention, may I extend the wish that you will be able to go to your homes with a wealth of ideas to make your Branch prosper in membership in years to come. I believe that you will put men and women into office who will continue the wonderful work of the Ukrainian National Association, through loyalty and devotion to the Ukrainian people.

Andrew Jula

Головний радний Андрій Джула додатково заявив, що свою діяльність концентрував він у терені Західньої Пенсильвенії, де він брав участь у всіх важливіших почнах Союзової та суспільно-громадської праці. Ствердив він, що відділи в його околиці скріпилися, бо взяти б на увагу хоч би лише Ембридж і Аликвипу у цілій околиці.

З ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТИ ЗВІТОДАВЦЯ: Головний радний п. А. Джула, подібно, як і всі інші члени Головного Уряду та загал членства УНСоюзу, бере активну участь в українському громадському житті. На фото: гол. радний А. Джула (зліва), та місцевий діяч інж. М. Комічак, в товаристві д-ра Степана Витвицького (посередині), президента УНР в екзилі, під час відвідин і виступу д-ра Степана Витвицького в Пітсбургу, Па.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО ТАРАСА ШПІКУЛИ

— о О о —

Обов'язок головного урядовця УНСоюзу виконував я впродовж чотирьох років, згідно з статутом та відповідно до того, що я уважав найбільш корисним для добра і розвитку нашої організації.

Я завжди мав на увазі довір'я Делеґатів 23-ої Конвенції, які вибрали мене на цей пост у тому переконанні, що я, прийнявши вибір, буду сповняти якнайкраще обов'язки головного урядовця та працювати для добра і росту УНСоюзу.

За звітові чотири роки я був три рази на річних засіданнях Головного Уряду, а мої звіти з кожнорічної праці були поміщені в „Свободі", отже кожний, що цікавиться Союзовою працею, мав нагоду з ними познайомитись. Тому я не буду тепер те саме повторяти, а подам тільки коротке звідомлення.

Рік 1954 був ювілейним роком УНСоюзу. Ця найбільша організація американських українців відзначала 60-річчя свого існування. Союзова громада в Шикаґо відсвяткувала достойно цей ювілей, при участі численної громади, стараннням Окружного Комітету всіх Відділів УНСоюзу в Шикаґо, який я очолював упродовж звітових чотирьох років. Це свято відбулося 21-го листопада 1954 року і на ньому промовляв гол. предс. п. Д. Ґаличин. Цього ж дня відбувся Концерт і Бенкет, а для приготування цього прийшлося мені та моїм співпрацівникам вкласти багато труду, що його вимагало вже саме видання пам'яткової книги. Після покриття усіх видатків, зв'язаних з підготовою та переведенням цього ювілейного свята, нам залишилось понад 1,000 дол. чистого прибутку, що є доказом жертвенної праці і доброї співпраці тих людей, що організували імпрезу, з якої була велика моральна і матеріяльна користь для нашої організації і громади.

Старанням Окружного Комітету всіх місцевих Відділів УНСоюзу, в Шикаґо відбулися такі організаційні збори: 28 жовтня 1955 р. на півночі міста, а 29 жовтня — на півдні. На обох зборах говорив п. Д. Ґаличин на тему „УНСоюз і наша дійсність".

Дня 16 листопада 1957 року відбувся курс урядовців і організаторів УНСоюзу Шикаґо і округи, в якому взяли участь урядовці з 18 Відділів УНС. Курс, що відбувся при співучасті гол. предс. п. Д. Ґаличина, і гол. радного д-ра Я. Падоха, був інтересний і корисний.

Того вечора відбулася спільна союзова вечеря для всіх учасників курсу.

17 листопада 1957 р. відбулася „Публічна Громадська Нарада", з метою познайомити місцеву українську громаду з ролею і завданнями УНСоюзу в будові і розвитку Американської України. Про національне значення УНСоюзу реферував п. Д. Ґаличин, а про нашу господарську емансипацію і ролю в ній УНСоюзу реферував д-р Я. Падох. Заля Дому Відділів УНСоюзу була заповнена громадянством.

Кожного року в місяці липні, Дирекція Дому Відділів УНСоюзу влаштовує традиційний „День УНСоюзу в Шикаґо". Такі дні відбуваються при великому здвизі союзовців та українського громадянства Шикаґа і околиць. Я, як предсідник Дирекції Дому Відділів, і тут мусів вложити багато труду і праці, щоб „Дні УНСоюзу" були успішні. При цій нагоді складаю сердечну подяку усім урядовцям та членам Відділів за те, що піддержали мене і щиро співпрацювали зі мною.

На „Дні УНСоюзу", що відбувся 31-го липня 1955 року, був приявний та виголосив промову адв. М. Пізнак, заст. гол. предс. УНСоюзу. Дирекція Дому Відділів набула за 52,250 дол. ще одну реальність, що межує з дотеперішнім будинком, та перебрала її в своє посідання 20-го жовтня 1954 року. На купно цього будинку Дирекція затягнула 40,000 долярів морґедж в УНСоюзі. Упродовж чотирьох років цей морґедж зменшився на 27,500 долярів.

З доручення гол. предс. п. Д. Ґаличина, я скликав збори 423 Відділу 12 вересня 1954 р. В моїй присутності вибрано нову Управу і Відділ продовжує своє існування.

Організатор УНСоюзу на Шикаґо п. М. Сенчишак, при співпраці Осередку СУМА в Шикаґо, заснував ще один новий Відділ УНСоюзу. На перших засновуючих зборах нового Відділу, що відбулися в липні 1955 року, я був приявний, даючи потрібні інформації та вітаючи добре діло. Відділ прийняв назву ім. Митрополита А. Шептицького та одержав число 131. В Шикаґо є ще широке поле для організаційної праці, і тому рішено збільшувати цей новий Відділ тільки новоприсднуваними членами, а не перетяганням членів з інших Відділів.

Дня 10 листопада 1956 року я був на 50-літньому Ювілею Бр. св. о. Миколая, Відділ УНСоюзу 106, склавши ґратуляції й привіт від Гол. Уряду УНСоюзу.

Не можу поминути побажань деяких Відділів, висловлюваних на зборах та при інших нагодах, а саме, щоб наступна Конвенція УНСоюзу, з уваги на велике число Відділів та 7,000 членів в Шикаґо, відбулася вперше в історії УНСоюзу таки в Шикаґо. Така подія мала б великий вплив на все членство і на приєднання нових членів в Шикаґовській окрузі.

Поза виконуванням обов'язків головного радного УНСоюзу, я мусів віддавати також багато часу й труду справам Братства св. Стефана, 221-го Відділу УНСоюзу, що є найбільшим Відділом нашої організації в ЗДА і Канаді, бо нараховує понад 2,000 членів та якого я є секретарем. При кінці цього року, Відділ 221 святкуватиме 50-літній ювілей свого існування.

Поза тим, як головний урядовець УНСоюзу, бував я на всіх важливіших імпрезах українських організацій Шикаґа, репрезентуючи УНСоюз, а як була відповідна нагода, передаючи привіти і пропаґуючи союзову ідею. При активності Шикаґівської громади, таких нагод було дуже багато.

Крім того, я брав активну участь у праці інших наших організацій, зокрема як містоголова Ліґи Американців Українського Походження та голова ІІ Комісії Збірки „Народного Фонду" УККА. Я старався виповнити наложені на мене обов'язки, які, треба ствердити, принесли відповідні успіхи, бо як іде при висоту зібраних датків на Народний Фонд, Шикаґо є все на першому місці.

Приєднування нових членів для УНСоюзу уважаю найкориснішим ділом, бо постійний зріст в організації забезпечує її існування в дальшій будуччині. Можу ствердити, що в цій ділянці я виконав мій обов'язок, бо в передконвенційній кампанії я зорганізував 87 членів, а впродовж звітового часу я приєднав усіх 242 нових члени для УНСоюзу.

У своїй праці я зустрічав згоду і повну співпрацю збоку Головного Екзекутивного Комітету УНСоюзу і з боку відділових урядовців та членів в моїй окрузі.

Вірю, що добра співпраця всіх нас принесе у майбутньому ще більше користи для дальшого розвитку УНСоюзу.

Тарас Шпікула

Головний радний Тарас Шпікула, додаючи кілька слів до свого друкованого звіту, сказав, що він брав участь у трьох засіданнях Головного уряду УНСоюзу, а крім того у своїй окрузі діяльности очолював Окружний Комітет Відділів УНСоюзу в Шикаґо й околиці. Саме цей Комітет влаштував відзначення 60-ліття УНСоюзу, на якому головним промовцем був п. Дмитро Галичин. Крім того, цей Комітет влаштовує кожного року „Союзовий День" у Шикаґо, який проходить завжди при великій участи членства і широких кол громадянства. Крім того, головний радний Тарас Шпікула брав живу участь у суспільно-громадському житті Шикаґа, зокрема працюючи в Лізі Американців Українського Походження, керуючи збіркою Українського Народного Фонду УККА і ін. Він зорганізував 87 членів у передконвенційній кампанії, а впродовж останніх чотирьох років разом 242 члени. Свої завваги закінчив п. Шпікула висловом вдячности членам Головного Екзекутивного Комітету та членам Головного Уряду з його округи за тісну співпрацю.

На домагання делегата 238-го Відділу Іллі Селинського Предсідник Конвенції перервав на хвилину звітування і перевів пробну перевірку приявности делеґатів на залі нарад. Прочитані п. Лисогором делеґати виявилися приявними.

З черги Предсідник Конвенції покликав до слова головного радного д-ра Ярослава Падоха, який у вступі заявив, що йому доводилося б звітувати по-перше як головному радному, по-друге як членові Культурної Комісії УНСоюзу, і по-третє як організаційному референтові УНСоюзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО ЯРОСЛАВА ПАДОХА

Вже втретє надходить час збиратися на нову Конвенцію УНСоюзу, в тім вдруге до нашого „конвенційного" міста Клівленду. Але вперше доводиться мені готувати звіт на конвенцію з виконання обов'язків.

Не легке це завдання навіть для того, хто складав звіти на річних засіданнях Головного Уряду УНСоюзу. Про що звітувати? Чи про всі союзові праці, чи включити в нього також ширшу громадську роботу? Адже ж на добрий спосіб вся наша союзова праця має широке громадське значення й в той же час вся позитивна громадська діяльність має зовсім пряме відношення до нашої союзової праці і її успіхів. Інакше не був би УНСоюз „батьком" українських організацій в цім краю, почесну назву якого здобув він від попередніх поколінь за свою широку піонерську працю для всієї нашої заморської громади.

Маючи засадно на увазі цю почесну союзову традицію, я виконував упродовж останніх чотирьох років свої союзові обов'язки завжди з тією думкою, що наслідки тієї праці йдуть поза організаційні межі УНСоюзу, бо і в наш час, на щастя, немає чіткої межі між УНСоюзом і всією нашою національною громадою. Маю це також на увазі, складаючи цей звіт, як головний радний УНСоюзу, й тому в ньому не рідко й не випадково знайдуться нотки ширшого громадського характеру.

Праця головного радного

Моя праця в часі поміж конвенціями була дуже різноманітна. До цього причинилося те, що два роки, на всіх чотири, каденції мого уряду головного радного, я працював виключно для УНСоюзу до того ще в його Головній Канцелярії. Моя союзова праця проходила в межах багато ширших, як закреслені статутом для головного радного. Крім участи в усіх трьох річних засіданнях та виконання всіх обов'язків, доручених мені Екзекутивою, я виконував обов'язки члена Культурної Комісії УНСоюзу, був головою одного з більших союзових Відділів, а саме Товариства „Свобода" 194 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку та, в міру обставин, брав участь у діяльності Окружного Комітету Відділів УНСоюзу нюйоркської метрополітальної округи.

З окремих доручень Екзекутиви УНСоюзу, які я одержав і виконав в минулих роках, варто назвати мою участь в імені УНСоюзу на союзовім святі в Трой, разом з заст. гол. предс. п. М. Пізнаком; приявність на 20-літнім ювілею 233 Відділу в Лорейн, Огайо, разом з гол. радним п. Д. Шмаґалою, і ін., як також представництво УНСоюзу на різних громадських святах та зборах, з-поміж яких слід назвати участь у посвяченні величавого народного дому в Картерет, в якому таку активну ролю брала недавно померла секретарка 342 Відділу бл. п. Ірина Гундяк, приявність на З'їзді ООЧСУ в Ню Йорку, на бенкеті на пошану голови Сойму Карпатської України, проф. А. Штефана, на бенкеті, на якому відзначено 70-ліття життя і трудів проф. О. Грановського, участь у прощальному вечорі колишнього союзового діяча п. Петра Задорецького і ін. З доручення Екзекутиви УНСоюзу я бав участь у працях Господарської Ради при УККА.

На запрошення Відділів УНСоюзу я часто брав участь у річних зборах Відділів та в відділових святах, з яких варто пригадати бенкет, влаштований Товариством ім. д-ра Луки Мишуги, 153 Відділу в Филаделфії, для пошанування перемоги, здобутої в членській кампанії його секретарем п. Іваном Одежинським. У тім бенкеті взяли участь також три члени Екзекутиви УНСоюзу.

Як член Культурної Комісії при УНСоюзі, головою якої є гол. предс. Д. Галичин, а секретарем ред. А. Драган, я брав участь в її засіданнях та працях, зокрема в редагуванні і друкуванні „Бюлетеню" тієї Комісії, який розсилається всім Відділам УНСоюзу й метою якого є допомогти Відділам розгорнути ширшу культурно-освітню працю серед нашого союзового загалу.

Я брав активну участь в уложенні Енциклопедії Українознавства в українській мові і беру також тепер участь у веденій УНСоюзом підготовці англійського видання, як автор і рецензент відділу історії українського права. Також я є постійним членом окремого Комітету, який займається придбанням грошей для закінчення другої частини тієї Енциклопедії. Заходом нашого Комітету відбувалася недавно в Ню Йорку прощальна вечеря, влаштована для пошани головного редактора і творця Енциклопедії Українознавства, проф. В. Кубійовича, який після піврічного побуту в Америці виїхав до Европи. На цій вечері нам повелося зібрати 2,500 долярів на кошти Енциклопедії.

Як у річних звітах, так і в цьому конвенційному, не вагаюся згадати про мою працю для УНСоюзу в межах мого, так сказати б, матірнього Відділу, яким є Товариство „Свобода", 194 Відділ УНСоюзу в Ню Йорку. Це в ньому розпочалася моя уже десятирічна праця для Батька-Союзу. Декілька тижнів після мойого прибуття до цього благословенного краю я знайшовся серед щирих земляків з моєї вужчої батьківщини, славної стрілецької Стрийщини (де я, хоч сам лемко з Бонарівки, провів мої хлоп'ячі і студентські роки), згуртованих саме в цьому союзовому товаристві. Їхнє життя і праця нагадували мені живо наші українські читальні „Просвіти", в яких я колись провів стільки неділь і свят на освітній і національній роботі. І там, в тому Відділі, мені дано першу громадську функцію і першу почесть у цім краю: обрано мене головою того товариства й ним я остався зі щирого сантименту до тих перших, дуже трудних років у цім краю, до якого я прибув в безробітний рік 1949, який так дуже нагадує господарські трудноці цього року, а водночас зі зрозуміння незаперечної правди, що тільки той може бути добрим союзовцем, хто розпочав свою працю від самих основ союзового життя, тобто від праці відділового урядовця. І зі зрозуміння тої дальшої правди, що сила УНСоюзу спирається передусім на силі його численних Відділів та праці відділових урядовців.

Колись невеличкий Відділ, товариство „Свобода", є сьогодні одною з більших союзових одиниць. Склад його постійно відмолоджується, хоч вкоротці святкуватиме 40-ліття свого існування. Не без певної сатисфакції згадую про те, що в 1956 р. я придбав своєму Відділові понад сто членів, а в часі передконвенційної кампанії придбав 31 членів, чим вповні виконав його квоту. Придбати більше було годі, бо треба було обділювати придбаними членами багато сусідських, приятельських Відділів. В часі цієї конвенційної кампанії я вже придбав для свого Відділу, впродовж перших трьох місяців, 21 членів і сподіваюся до конвенції придбати стільки, скільки виносила минулорічна квота. З великою гордістю підмічую, що саме до нашого Відділу належить така славна серед нашої громади і в цілій Америці людина, як д-р Олександер Сас-Яворський, якого я враз із його дружиною і п'ятьма дітьми, мав честь і приємність приєднати до УНСоюзу після того, як він здобув на телевізійній програмі „Питання варте 64,000 долярів" не менше не більше тільки 128,000 долярів й то за досі неперевершене знання американської історії.

Згадати б ще мою діяльність у межах Окружного Комітету Відділів УНСоюзу Ню Йорку і метрополітальної округи. Наш нюйоркський комітет не був такий багатий в місцеву діяльність, як комітети в Шикаґо, Клівленді і в інших великих союзових осередках. Та все ж за ним чимала проблена робота. Згадати б щорічні велелюдні відкриття літніх сезонів „Союзівки", фестини на закінчення сезону, а передусім велику працю при підготові величавого свята, якого вже давно не бачила американська Україна, відкриття пам'ятника Т. Шевченкові. У всіх тих імпрезах я брав активну участь. На тій же „Союзівці", в часі курсів українознавства, я мав доповідь для учасників на тему давньої правової культури України.

Організаційна праця

Крім уряду головного радного, я займав ще останні два роки дуже важливий і відповідальний уряд організаційного референта УНСоюзу. Цей уряд відповідає становищу промотора, який мають всі американські забезпеченеві компанії. Цей уряд я обняв в липні 1956 р., зараз після закінчення моїх поновних правничих студій в цім краю й зложення адвокатського іспиту. Раніше я не міг скористати з пропозиції віддати весь свій час для праці УНСоюзу, бо студіював вечорами, заробляючи на прожиток родини вдень. А відомо, що організаційна праця вимагає багато вільного часу вечорами. Перших шість місяців, по договорі з Екзекутивою УНСоюзу, я працював, як низовий організатор, організуючи членів у, мабуть, найтруднішім під організаційним оглядом місті — в Ню Йорку. Днями і пізніми вечорами я штурмував вузькі і стрімкі сходи нюйоркського Подолу, зразу майже без успіху. Але з часом щастя почало усміхатися до мене й потім держалося мене вже постійно, чи радше не так воно держалося мене, як я держав цупко в своїх, щораз досвідченіших руках й не випускав на волю. Я на самім початку моєї організаційної праці, на власній шкурі вивчив велику правду, а саме, що успіх приходить поволі, й то тільки до тих, що мають доволі сили волі, щоб перебороти початкові труднощі й набратися конечного досвіду. Як дуже я бажав би, щоб ці слова почули всі теперішні і майбутні організатори УНСоюзу та й зрозуміли, що все початок трудний, а вже найважчий у забезпеченевому ділі. Але, як сонце після бурі, так успіх після початкових невдач прийде до кожного з них і освітить їх нелегку організаційну службу найбільшим вдоволенням, яке дає почуття добре виконаного обов'язку та здобуття заслуженого успіху.

Не для підкреслення власних заслуг, але на науку всім будучим союзовим організаторам, хочу сказати, що від серпня до грудня 1956 р., отже за п'ять місяців я здобув в самому Ню Йорку 196 членів. Часом більше, часом менше. Бували місяці, в яких приєднав 60 членів і більше. До того ще в останні два місяці я провів бодай половину часу на праці в головній канцелярії.

Від січня 1957 р. я вже став на повний час працювати в нашій нюджерзькій централі. Під рукою бл. п. головного секретаря Григорія Германа, який був радше добрим вчителем і щирим дорадником, ніж „босом", я почав будувати організаційний апарат, який у всіх асекураційних компаніях є одним з найважливіших відділів. В порозумінні і за апробатою покійного гол. секретаря Г. Германа та гол. предс. Д. Галичина, цей реферат поволі уточнював свою компетенцію та віднаходив головні шляхи і засоби своєї діяльности.

Завдання Організаційного відділу й різноманітні і численні. Тут в першу чергу слід зачислити збільшення числа членів УНСоюзу та задержання вже приєднаних членів, а дальше удержування життєздатних і працьовитих Відділів, вишкіл і активізація відділових урядовців, в першу чергу секретарів, та підбір і вишкіл постійних організаторів УНСоюзу. Зв'язок з громадянством і його поодинокими групами, передусім групами професійними, та широка інформаційно-пропаґандивна діяльність повинні доповнювати завдання Організаційного відділу забезпеченевої організації типу УНСоюзу.

Ці всі ділянки праці наш Організаційний відділ започаткував та вів в 1957 р. Та це були тільки початки. Один чи навіть два роки це закороткий час на те, щоб виробити відповідні методи праці, та щоб здобути вже видний успіх тієї праці. Зокрема, в час, коли не припливають вже до наших берегів кораблі, повні наших земляків, яких, як рибу в саку, можна було б тисячами згортати для УНСоюзу. Коли чимраз більше не-українських, бизнесових забезпеченевих компаній здобувають українськими руками тисячі нових членів з-поміж наших земляків й коли безповоротно відходять в минуле деякі старі форми, організаційні і побутові, нашої американської громади, в тім і громади союзової й їх скоро й вдало треба заступити новими формами, пристосованими до нових властивостей і нових вимог нашої зміненої громади. Про ці проблеми я докладно звітував на останньому річному засіданні Головного Уряду УНСоюзу, і мій

Звітодавець, д-р Ярослав Падох, вручає сім членських грамот УНСоюзу приєднаному ним до УНС д-рові Олександрові Сасові Яворському, відомому „героєві з Луїзіяни", який своїм феноменальним знанням американської історії здобув, крім слави, 128,000 долярів нагород. Д-р Яворський, поселившись далеко від українського життя в Луїзіяні, не мав нагоди вступити до УНС раніше, але скористав з запропонованої йому д-ром Падохом нагоди під час свого побуту в Ню Йорку і вступив до УНС разом зі своєю дружиною Наталією, що разом з ним відвідала гол. канцелярію УНС, і їхніми 5 дітьми. Д-р Я. Падох, крім своєї праці в УНСоюзі, виконує відповідальні обов'язки в ряді інших організацій. Він є головою Крайової Пластової Старшини, дійсним членом Нукового Товариства ім. Шевченка, професором Українського Вільного Університету та діячем у своїй громаді.

звіт охотні читачі можуть знайти в друкованім справозданні з того засідання, поміщеним в окремому додатку „Свободи". Тому тут я тільки коротко наведу головні ділянки праці організаційного реферату в минулім році, бо вже в цім році не було змоги продовжувати ту працю в той самий інтенсивний спосіб.

Найважливіше завдання Організаційного реферату: придбання нових членів вимагає, з одного боку, зрозуміння для ідеї забезпечення широких громадських шарів, а з другого боку активности і компетентности наших союзових Відділів, їх секретарів і організаторів. Тому в 1957 р. ми перевели цілий ряд виїздів до більших союзових осередків, де влаштували союзові віча та публічні громадські наради. У травні до Вашингтону, Д К, у жовтні до Торонта, в листопаді до Шикаґо. У виїздах взяли участь гол. предсідник Д. Галичин, гол. редактор „Свободи" А. Драган (у двох перших) та я. Віча ці увінчалися повним успіхом. Громадянство радо повітало безпосередню зустріч з представниками союзової централі, а місцеві союзові діячі не менш радо вітали цей важливий пропаґандивний засіб, який влегшив їм зорганізування нових членів. Менші союзові осередки, ближчі до Ню Иорку, влаштували в себе також заходами Орг. реферату такі громадські наради й то з не меншим успіхом. Були це наради в Південнім Бруклині в липні 1957 році, в жовтні в Північнім Бруклині та в грудні у Вест Айслип, Бабилоні і Гемпстеді.

Навіть найприхильнішого громадянства не вдасться притягнути до УНСоюзу та його там вдержати, якщо союзові урядовці та організатори не будуть стояти на висоті свого завдання. В час, коли асекураційні компанії видають мільйони на вишкіл своїх брокерів, коли основують й вдержують для них окремі коштовні школи, в той час наші братські організації не зможуть з ними конкурувати, якщо не матимуть викваліфікованих організаторів і відділових урядовців. Завдання підготовити їх до своєї відповідальної служби мали організаційні курси і наради, які влаштував організаційний реферат у минулому році. Такі курси, в яких узяли участь передусім відділові секретарі, відбулися в березні в Ню Иорку, в квітні і травні в Филаделфії, в квітні в Нюарку, в жовтні в Торонто та в листопаді в Клівленді і Шикаґо. В програму тих курсів, які деколи тривали два дні, входили такі питання, як історія братських допомогових організацій, значення УНСоюзу в минулому і сучасному, як національної і господарської установи, аналіза (пояснення) поліс, що ними розпоряджає УНСоюз, виповнювання аплікації, як організувати членську кампанію (техніка забезпеченевої акції), як підходити до кандидатів на забезпечення (психологія забезпеченевого діла), як вдержувати приєднаних членів та врешті практична лекція, як приєднувати членів, переводжувана у виді розмови між союзовим організатором та кандидатом на члена УНСоюзу. Зокрема, ця практична лекція здобула повний успіх та однозгідні похвали від союзових діячів. Ці наради відбуто всюди там, де знайшлися місцеві організатори, які взяли на себе підготову курсів. Можна тільки жалувати, що в так багато союзових осередках ці курси не відбулися. Та треба сподіватися, що такі курси будуть у будучності повторюватися й то в усіх союзових скупченнях.

Щоб перевести всі заплановані організаційні заходи та щоб координувати та оживити діяльність поодиноких Відділів, слід у всіх осередках мати активні Окружні Комітети Відділів. Приклади з життя показують, яку велику ролю грають такі окружні комітети, якщо вони існують й то не лише на папері. При допомозі організаційного реферату відбулася в останніх часах організація стейтових комітетів союзових Відділів в Коннектикат та в Ню Джерзі. Завданням майбутности залишиться організація таких комітетів, де їх немає, та, що не менше важне, оживлення і наповнення змістом праці вже існуючих комітетів.

Чимало уваги прикладав орган. реферат до вдержування можливо тісних взаємин з українськими молодечими організаціями, які є не тільки кузнями характерів нашого молодого покоління та школою їх національної свідомости, але водночас також основою дальшого, успішного існування всіх наших громадських установ, до яких ми завжди зачисляли також наші братські, забезпеченеві організації. За розмірно недовгий час діяльности орган. реферату повелося зорганізувати в Ню Иорку новий молодечий Відділ при Українській Студентській Громаді в Ню Иорку, який одержав число 450 та прибрав назву Студентського Відділу УНСоюзу.

Заходи на цьому молодечому полі не припиняються і можна сподіватися, що поведеться об'єднати в УНСоюзі загал нашої свідомої молоді, що принесе велику користь не тільки самим забезпеченим, але й УНСоюзові і всій нашій національній справі в цім краю. Маючи це на увазі, я взяв участь у конференції редакторів окремих сторінок молодечих організації у „Свободі", на якій були приявні представники таких відомих молодечих організацій, як Пласт, СУМА, МУН, ОДУМ, Студентська Громада та Союз Українських Спортовців. Ця нарада відбулася 2-го лютого 1957 заходами редакції „Свободи" й на ній я мав нагоду з'ясувати нашій молоді значення УНСоюзу для молоді і для всієї будучности нашої громади в цім краю. Внаслідок того в згаданих сторінках появилися статті, заохочуючі молодь гуртуватися в УНСоюзі. Я пильно дбав про те, щоб затіснювати наші зв'язки з молоддю й брав двічі участь у загальних зборах Української Студентської Громади в Ню Иорку, внаслідок чого постав Студентський Відділ УНСоюзу, та в зборах Українського Спортового Клюбу в Ню Иорку. При дальшій праці на цім важнім полі можна бути певним, що до наших молодечих Відділів, які ми вже маємо, а саме до чотирьох Пластових відділів в Шикаґо, Торонто, Монтреалі і щойно в цім 1958 р. заснованого нового Пластового Відділу УНС в Едмонтоні, до Сумівського Відділу УНС в Шикаґо, до Спортового Відділу УНС „Леви" в тім же Шикаґо та Студентського Відділу УНС в Ню Иорку, прибуватимуть нові молодечі Відділи й вони не лише збільшуватимуть число членів УНСоюзу, але й ґарантуватимуть його існування та дальший розвиток на дальші довгі десятиліття.

При всій цій різноманітній праці найбільше уваги й трудів забрала мені акція приєднування членів. У січні 1957 р. Головний Уряд УНСоюзу проголосив передконвенційну кампанію, яка поставила собі за мету приєднати 5.000 нових членів. Те число поділено на всі союзні Відділи у виді квот, які вони повинні були виконати. Мимо всіх труднощів і перешкод, та неактивности значної частини Відділів, кампанія закінчилася майже повним успіхом. На намічених 5,000 членів вона принесла нам 4,430 нових членів, отже рівно 90 відсотків повної квоти. В наших умовах праці цей вислід слід уважати дуже задовільним. Велику заслугу в цьому мають наші чолові союзові організатори, та тих 25 відсотків Відділів, які не лише виконали свої квоти, але також їх у великій мірі перевищили. 44 відсотки Відділів не виконали своїх квот вповні, а 31 відсоток взагалі не придбали ні одного члена.

Успіхи нашої передконвенційної кампанії дали нам змогу в 1957 р. не тільки досягнути 72,000 членів, але й те число значно перейти. В тому році УНСоюзові залишилося на чисто 1,256 членів, тобто більше як за всі три попередні роки взяті разом. Це говорить про те, що коли союзові діячі гаряче візьмуться до праці, то навіть у наших трудних часах можна осягнути чималий успіх.

В організаційних успіхах УНСоюзу є також скромний мій уділ особистий. Хоч я був в 1957 р. повністю зайнятий в головній канцелярії УНСоюзу, крім двох недовгих виїздів до Вашингтону, ДК і Клівленду, я не переривав й досі не перериваю моєї особистої акції приєднування членів, хоч то відбувається тільки вечорами, після праці в гол. канцелярії та суботами. Хоч не належу до постійних організаторів, яких головним завданням є приєднувати членів, й організую членів так само „по-аматорськи", як загал наших організаторів, я не подавав моїх осягів у табелях проголошуваних в „Трибуні УНСоюзу". Тому думаю, що буде на місці згадати тут про цю ділянку моєї союзової праці. В 1957 р. я здобув для УНСоюзу 251 членів. Додавши цю суму до числа членів, яких я приєднав в останніх місяцях 1956 року, вийде сума 447 членів, яких я приспорив Батькові-Союзові за останній час. До цього доходить 20 членів, яких я здобув у перших трьох місяцях цього року, в межах нашої нової конвенційної кампанії. В тому часі були місяці „товсті" і „худі". Найкращим був мій місяць листопад 1957 р., коли то мені пощастило здобути 101 членів. З того числа рівно 80 членів я придбав у Клівленді за рівно 15 днів. Цей успіх був можливий тільки з уваги на щиру співпрацю і допомогу місцевих союзовців, а передусім гол. радного й некоронованого цісаря союзового Клівленду і Огайо, п. Дмитра Шмагали, пані О. Олінкевич, п. М. Бобечка, п. Г. Степаника, Г. Кисіля, п. А. Запаранюка і чимало інших. Всім їм за те належиться велика подяка і всі вони повинні стати для других прикладом того, що може принести гармонійна співпраця організатора з місцевими союзовими діячами.

Інформаційно-пропаґандивна праця

Інформація й пропаґанда — це невідлучні частини кожної організаційної роботи. Що й казати про забезпеченеву установу. Адже асекураційні компанії видають десятки мільйонів на пропаґанду своїх установ і поліс в телевізії, радіо, часописах і в окремих виданнях. Без інформаційно-пропаґандивної служби не обійдеться ніколи також УНСоюз. Цій ділянці праці я присвятив в минулих роках дуже багато часу і труду.

Розпочав я мою співпрацю зі „Свободою" та мою пропаґандивну працю для УНСоюзу ще раннього 1950 р., коли бл. п. редактор д-р Л. Мишуґа прохав мене написати мої спостереження з 22 Клівлендської конвенції УНСоюзу. В шістьох числах „Свободи" він видрукував мій репортаж й згодом часто запрошував мене до написання статтей чи то до „Свободи", чи до календарів. З гострим, все свіжим жалем згадую цю небуденну людину, яка перша зв'язала мене тісно з нашим УНСоюзом та його справами й проблемами.

Передусім я приготовляв матеріяли, які щомісяця інформували наш союзовий загал про стан нашої організаційної роботи. У кожному числі нашого союзового офіційного органу „Трибуна УНСоюзу" появлялися точні табелі, які подавали вислід наших організаційних кампаній, а при тому відмічували осяги поодиноких осіб і Відділів й то не тільки для того, щоб їм зложити признання та подяку, але, щоб їх прикладом заохотити інших до активнішої участи в наших організаційних задумах. В окремих підписаних статтях я підводив підсумки наших успіхів і невдач й намічував нові завдання й нові методи їх реалізації. Деякі статті стосувалися загальних союзових та обезпеченевих тем.

Крім цих статтей в українській мові я помістив кілька статтей в англійській мові у нашому тижневику „Юкрейнієн Віклі" для тих, яким є ближча ця мова. Там теж були поміщені підсумки минулорічної кампанії.

Окремою ділянкою моєї пропаґандивної праці були чисельні статті, поміщені на сторінках „Свободи", призначені не стільки для наших союзових членів, як для тих, що ще досі не знайшли дороги до нашого союзового гурту. В тих статтях я подавав описи подій, взятих з живого життя, які вказували на величезне значення для одиниць і родин життьового забезпечення. Хоч вони пропаґували передусім потребу і значення життьового забезпечення, вони водночас пропаґували наш УНСоюз, як найкращу організацію, яка розпоряджає найкращими забезпеченевими полісами. Відгуки з різних кругів громадянства вказують на те, що такі життьові приклади краще пропаґують забезпеченеву справу, як фахові теоретичні статті. Збірку тих статтей, під назвою, взятою з Т. Шевченка „У всякого своя доля", я підготовив до друку в окремім книжковім виданню, яке ще не вспіло появитися. Сподіюся, що ця книжка буде мати відповідне пропаґандивне значення й допоможе приєднати до УНСоюзу той „гард кор", який все ще остається поза ним.

Додати б, що щороку я поміщував довші статті на союзові теми в широкорозповсюдженому й читаному десятками тисяч людей Календарі „Свободи". В двох останніх календарях я подав у літературній шаті спостереження з праці союзового організатора. Сподіюся, що наші союзові діячі, які довгими роками збирають невдячний й гіркий досвід своєї організаційної праці, знайшли в моїх статтях чимало тих самих спостережень, які їм прийшлося зробити й перетерпіти на власній шкурі.

Згадати б, що на службу інформації та пропаґанди УНСоюз почав видання серії спеціяльних ілюстрованих книжечок, які мають інформувати нашу суспільність про вагу життьового забезпечення та ролю, яку в ньому грає УНСоюз. У приготуванні тих книжечок вложив і я невеликий уділ. Крім цього приготовано більшу кількість нових пропаґандивних кличів (слоґанів), які будуть використаними на сторінках „Свободи".

Громадська праця

Ще пару слів про мою ширшу громадську працю. Підкреслюю слово „ширшу", бо вся союзова праця є власне громадською роботою в найкращому значенні цього слова. В минулих роках я, подібно, як інші члени Головного Уряду, брав живу участь у працях чимало громадських установ, чи то з доручення Екзекутиви УНСоюзу чи з власного громадського обов'язку. Цю працю з повним правом можна зарахувати до праці для добра УНСоюзу, бо з долею і силою нашого рідного громадянства є нерозривно зв'язана доля й сила УНСоюзу. Недаром же наша установа носить горде ім'я батька українсько-американської громади. Від пізніх осінніх місяців 1957 р. найбільше праці і часу, після УНСоюзу, віддаю відомій, великій, молодечій організації „Пласт", яка гуртує близько семи тисяч нашої молоді в ЗДА і Канаді, як її крайовий командант. Чотири вже існуючі пластові Відділи УНСоюзу підкреслюють вагу тієї заслуженої пластової організації також для нашого УНСоюзу.

Закінчуючи цей огляд моєї праці, як головного радного, організаційного референта УНСоюзу та активного громадянина, прошу про дві скромні речі: прошу вибачити мені об'єм цього звіту, який є й мусить бути пропорційний до величини й різноманітности пророблeної роботи, та прошу прийняти його не тільки прихильно, але й критично, бо перші кроки у громадській роботі, так само, як перші кроки немовляти, не можуть бути досконалі й вимагають зичливої, але й твердої допомоги.

Ярослав Падох

Звітодавець додатково заявив, що його роля, як головного радного, зводилася переважно до делеґування його Головним Екзекутивним Комітетом до різних місцевостей, як до Картерет на посвячення і відкриття Українського Народного Дому ,що його там збудувала мала громада, зложена на 75% із вже тут родженої молоді; дальше на святкування Відділом УНС в Трой, Н. И., свого 50-річчя існування, куди їздив із п. Романом Слободяном, та в багатьох інших місцевостях. де бував при святочних і ділових нагодах. Рівно ж брав участь у чисельних загальних зборах багатьох Відділів, на яких доводилося йому чути багато корисного і некорисного для УНСоюзу, а також дати свої поради, де того треба було, навіть тоді, коли правда була гіркою, але на думку звітодавця союзовці приймають критичні завваги так само, як і заслужені похвали.

Як член Культурної Комісії УНСоюзу д-р Ярослав Падох брав участь у засіданнях Комісії та редаґуванні бюлетеню ,а також співпрацював у підготові Енциклопедії Українознавства. Коли прибув до ЗДА головний редактор Енциклопедії Українознавства, всім добре відомий проф. Володимир Кубійович, д-р Падох вітав його від УНСоюзу і був товстмайстром на бенкеті в його честь у Ню Йорку.

Найважливішою із усіх своїх функцій уважає д-р Падох свою функцію організаційного референта. Переймаючи той пост, не застав він у тій ділянці такої підготови, яка могла б послужити за приклад. Треба було її організувати від основ. Д-р Падох заявив, що він надзвичайно вдячний сл. п. Григорієві Германові, який у початках допомагав йому в цій ділянці. Із свого досвіду в цій ділянці, д-р Падох прийшов до переконання, що цей організаційний відділ є конечно потрібний в УНСоюзі, бо вже давно минули часи, коли кожний Відділ міг залишатися „окремою республікою". Одним із завдань, що його поставив був собі він як організаційний референт, було скріплення вже існуючих та відновлення занепалих Окружних Комітетів Відділів УНСоюзу, що в значній мірі виконано.

Але найважливішою ділянкою праці таки треба вважати збільшення числа членів УНСоюзу. Д-р Я. Падох звернув увагу на той факт, що чимало цвіту української молоді асекурується в американських асекураційних спілках, бо до них підходять спритні асекураційні аґенти. Для кращої та успішнішої праці наших організаторів, у останніх роках переведено ряд вишкільних курсів, як також переведено вишкіл Відділових секретарів. що починає показувати свої позитивні наслідки. Минулого року УНСоюз перейшов 72,000 членів.

В дальшому, д-р Ярослав Падох ствердив, що ще існують великі можливості в організації нових членів до УНСоюзу. Впродовж останніх 21 місяців він особисто зорганізував 494-ох членів. З другого боку висловив він своє признання для тих Відділів, які організують хоч і дуже мало нових членів, але й мають вони дуже малі можливості, бо майже всі каліфіковані особи вже є членами УНСоюзу, — закінчив своє доповнення до звіту головний радний Я. Падох.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО ВАСИЛЯ ГУСАРЯ

At this time I would like to take this opportunity to thank all the delegates from the last Convention and the entire membership of the UNA whom they represented for the confidence they placed in me by re-electing me to the office of Supreme Advisor.

In assuming my duties on the advisory board, my first responsibility was to my locality and to the branch whose secretary I have been for the past twenty years.

1955

January: All UNA branches in the Rochester area held a Memorial Concert for the benefit of a scholarship fund to help local students finish their college education. For this affair Michael Piznak was guest speaker .

March: As in the past three years the annual Nicholas Muraszko Memorial Bowling Tournament was held. The visiting team was from Branch 161 of Ambridge, Pa., and the winner from this tournament was sent to the National Sports Rally of the UYLNA in Syracuse, New York. I again donated the Muraszko Trohy.

July: Organized a new Branch at St. Mary's Orthodox Church, which is progressing nicely.

August: Attended a testimonial banquet for Mr. Andrew Ewanow who has been secretary of Branch 217 for thirty years, where I extended greetings from the UNA.

November: An organizational meeting of all the Rochester area Branches was held, and Mr. Halychyn was guest speaker.

1956

April: Again as in the past years the Nicholas Muraszko Memorial Bowling Tournament was held in Rochester. The Rochester Branches sent 20 teams, the Buffalo Branch 304 sent 6 teams, and the Syracuse Branch 39 sent 1 team. In this tournament all the bowlers had to be members of the UNA and therefore the UNA gained ten members. The Nicholas Muraszko Memorial Trophy was given to the winning team, the Ivan Franko Society Branch 269 of Rochester.

July: The Rochester Branches in cooperation with the Ukrainian Congress Committee held a Ukrainian Day. Many officials from the city, county and state were present. The Hon. Kenneth B. Keating, Rochester Congressman, extended his greetings. The UNA guest speaker was Mr. Michael Piznak.

Labor day Convention of the Ukrainian Youth League of North America in Buffalo, New York.

I called a meeting of all Buffalo area Branches, Rochester, Syracuse, and Auburn, which was held at the Statler Hotel. The Supreme officers attending this meeting were as follows: Mr. Halychyn, Mr. Michael Piznak, Mrs. Zerebniak, Miss Anna Chopek and the late Mr. Gregory Herman. We also had the honor of having with us the Hon. William Wall, Senator of Canada, who delivered an inspiring talk. This meeting was attended by all Buffalo Branches. Many of the young people are officers in UNA Branches throughout the United States and Canada as well as other organizations.

October: Attended the UNA Youth Rally in Akron, Ohio. Many of the Supreme officers were present at this rally. Also this meeting proved to be very interesting to all the youth who attended. It was surprising to see the youth taking part in the discussions. It was also good to see the American-born youth interested in the UNA operations.

1957.

The early part of 1957 found me traveling over the United States with the Ukrainian American Sports Club playing for the United States Amateur Cup and taking part in cultural or political affairs. This was indirectly a benefit to the UNA. In all the cities I visited, the UNA was always mentioned or discussed in one way or another. On our trip to Pittsburgh, Pa., we were greatly pleased by the welcome we received at the Ambridge, Pa. Branch 161. In Cleveland it was good to meet old friends and to discuss their plans for the coming convention. In Baltimore, Maryland, at the Ukrainian Club, there were delegates from previous conventions and a discussion was held on the UNA of today. The biggest moment came when we had to play St. Louis in the final game of the championship of the United States. It was good to know that a UNA officer was there to greet you and to assist you in any way possible.

August: Attended the Grand Opening of Branch 283 of Auburn, New York, in the newly-remodeled National Home. I spoke about the Ukrainian Youth in the UNA.

September: I attended the 50th anniversary celebration of Branch 192 of Herkimer, New York. Mr. Slobodian was guest speaker.

November: An organizational meeting was held with all Rochester area Branches. This meeting was held with the assistance of Mr. Stephen Dembitsky, and Mr. Slobodian was also present.

Addressed a banquet of the St. Josaphat's Branch 217 of Rochester on its 49th pioneer banquet.

December: Together with Mr. Stephen Dembitsky attended the organizational meeting in Buffalo, New York area.

Additional activities on my part on behalf of the UNA included attendance at all leading youth gatherings such as Rallies and Congresses, at which I stressed the advantages of membership in the Ukrainian National Association for young people.

I attended all Annual Meetings of the Supreme Executive committee where I advised to the best of my ability.

I hope that in the near future the UNA can establish a sports program such as other organizationssimilar to ours have.

In closing I wish to thank my associates on the Supreme Assembly, together with the Executive board, the Editor of Svoboda, the Editor of the Weekly, for the cooperation and the consideration they all gave me. To the local Branch officers I want to extend my sincere thanks for the time and effort they spent in the interest of the UNA. I am happy to say that I enjoyed my work for the past eight years and have been very proud to be a member of the largest and the finest Ukrainian organization in the world.

May I wish the delegates a successful and enjoyable Convention.

William B. Hussar

Головний радний Василь Гузар у своєму коротенькому доповненні до звіту завважив, що його звіт був надрукований в англійській мові, тому хоче він сказати кілька слів по-українськи. Висловив подяку за вибір на головного радного, функцію якого виконував він вже дві каденції. Пан Гузар закликав усіх до праці для УНСоюзу, а при тому підкреслив, що відділові секретарі виконують дуже важливу функцію, бо без їхньої відданої праці годі було б уявити собі успішний розвиток УНСоюзу у цілому.

— o O o —

На цьому місці Предсідник Конвенції привітав панію Марію Малевич із Питсбурґа, бувшу заступницю головного предсідника УНСоюзу, яка саме прибула на Конвенцію у ролі гостя. Рівно ж привітав він інших численних гостей, які зібралися у призначених для них місцях і приглядалися ходові нарад.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО ВОЛОДИМИРА ДІДИКА

Виконуючи обов'язки головного радного УНсоюзу на протязі чотирьох років, я брав активну участь у всьому громадському житті, бо незаперечним фактом є, що УНСоюз є нерозривно зв'язаний із всією зорганізованою українською спільнотою на терені ЗДА, а громади Дітройту зокрема. У цьому звіті згадаю коротко свою діяльність, про яку частинно уже звітував на трьох річних засіданнях Головного Уряду УНСоюзу, що відбулись перед теперішньою конвенцією.

Як головний радний, я брав участь та репрезентував УНСоюз на важливіших імпрезах, які влаштовували центральні та льокальні організації. У відповідний час я відвідував Відділи УНСоюзу в своїй місцевості, а саме Відділи ч. 20, 75, 94, 183 і 341, бував на їхніх зборах та імпрезах. *Також полагоджував деякі справи у Відділах, в інтересі і з користю як для Відділів, так і УНСоюзу взагалі.*

У Дітройтському окрузі до 1957-го року існувало 7 Відділів УНСоюзу. У квітні 1957 року зорганізовано новий Відділ у Дірборн, Миш., де я також допомагав у його організуванні. Згадані Відділи творять Окружну Союзову Управу, до якої входжу та спільно з головним контролером п. Іваном Іванчуком відбули за чотири роки 11 нарад. Темою нарад Окружної Управи були звідомлення з річних засідань Головного Уряду та інформування відділових урядовців про ухвали, які там западали. Часто радились над поширенням членства УНСоюзу. На згаданих нарадах ми обговорювали й місцеві громадські справи. На одній із таких нарад в 1955 році доручено нам скликати провідних громадян з нашого терену та створити консолідаційний комітет, завданням якого було довести до повної консолідації всі місцеві організації в одному репрезентаційному центрі — Відділі Українського Конґресового Комітету Америки. У висліді багатьох нарад пощастило об'єднати 54 організації в один Метрополітальний Відділ УККА, який, чи не одинокий у ЗДА, діє в імені цілої громади.

Я виконував доручення Головного Екзекутивного Комітету УНСоюзу в справах перевірки реальностей, на які УНСоюз давав морґеджі. Провідною ідеєю для мене були користі членів, які просили морґеджу, а також добро УНСоюзу. Про кожну перевірку я звітував Головній Екзекутиві.

На запрошення заступниці головного предсідника УНСоюзу пані Геновефи Жеребняк, я взяв участь в Окружному з'їзді союзової молоді, що відбувся у жовтні 1956 року в Акроні, Огайо. Так само на доручення головного предсідника п. Дмитра Галичина я взяв участь у з'їзді Ліґи Української Молоді Північної Америки, що відбувся в Дітройті у вересні 1857 року.

У передконвенційній кампанії за новими членами спільно з п. Іваном Іванчуком відбули ми двоє зборів відділових секретарів. На одних зборах був приявний організатор п. Дмитро Білецький, який працював кілька тижнів на терені Дітройту і причинився багато до виконання організаційних призначених квот у наших Відділах.

На закінчення мого звіту бажаю цій Конвенції найкращих успіхів у нарадах. Ми повинні мати на увазі, що за УНСоюзом і його Конвенцією слідкує українська спільнота не тільки у нашій країні, але й поза її межами. Тому успішні наші наради будуть успіхом не лише УНСоюзу, але й української спільноти взагалі.

Володимир Дідик

Головний радний Володимир Дідик до свого звіту завважив, що в ньому подав він тільки те, чого не подавав на річних засіданнях Головного Уряду. До вже опублікованого звіту додає, що він брав активну участь у підготові передконвенційних нарад делеґатів і відділових урядовців у Дітройті й окрузі. Поза тим, як головний радний, виконував усі припоручені йому справи і допомагав Головній Екзекутиві по своїх спроможностях так, як приписує статут УНСоюзу для головного радного. У своїй місцевості виконував обов'язки так союзові, як і громадські. Був у постійному зв'язку з відділовими урядовцями та допомагав їм своєю порадою, якщо вони її вимагали. У звітовому часі репрезентував він УНСоюз у кількох організаціях дітройтської метрополії, а репрезентуючи УНСоюз, ніколи не зобував про його орган „Свободу", бо пан В. Дідик уважає, що „Свобода" дала сильні підвалини під УНСоюз, а нині „Свобода" є дороговказом до УНСоюзу для тих, які ще не є в рядах Батька-Союзу. Закінчив свій звіт пан В. Дідик побажаннями, щоб наради цієї Конвенції були успішними для УНСоюзу, для його органу „Свободи" та на славу українському народові.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО МИКОЛИ ДАВИСКИБИ

Під час минулої Конвенції, яка відбулася 1954 року у Вашингтоні, мені припала велика честь бути обраним на головного радного Українського Народного Союзу.

У моєму звіті для цьогорічної конвенції хочу коротко подати до відома Високошановним Делеґатам про проведену мною — на протязі чотирьох років — працю.

Обравши мене на головного радного УНСоюзу, делеґати минулої конвенції поклали на мене обов'язок продовжувати працю для цієї нашої організації. Я цю працю й обов'язки виконував по змозі моїх сил і про те, скільки часу і труду я вклав для збільшення членства УНСоюзу, знають і наш провід і члени УНСоюзу. Забагато часу зайняло б інформувати про це подрібно. Докладні дані про це подані у звітах, подаваних мною кожного року під час засідання Головного Уряду УНСоюзу.

Впродовж чотирьох років моєї каденції я завжди тримав тісний зв'язок з відділовими урядниками моєї округи, заохочуючи їх до праці і зусиль для добра їхніх Відділів і всього Українського Народного Союзу. На всі звернення і запити окремих членів до мене я відповідав негайно, даючи їм не тільки потрібну інформацію, але й пораду. В усій своїй праці я тримався засади, що у виконуванні своїх обов'язків треба бути найперше прикладним союзовцем і громадянином.

В союзовій кампанії за приєднання нових членів і збільшення членства Союзу до 75,000 я брав активну участь і закликав до цієї кампанії Союзові Відділи.

Дня 22-го лютого 1954 р., за порозумінням з Головною Екзекутивою УНСоюзу, я взяв участь у бенкеті Відділів Українського Робітничого Союзу Бостонської округи і виголосив там промову.

Дня 22 серпня 1954 р. я виступив із промовою на ювілейному святі 238-го Відділу УНСоюзу.

Дня 5-го вересня 1954 р. взяв участь у святі у Вунсакеті, промовляючи там під час бенкету, склав привіт від Головної Екзекутиви УНСоюзу.

Дня 4-го червня 1955 р. за моєю ініціятивою і в порозумінні з гол. предсідником УНС Дмитром Галичином відбулися організаційні збори бостонських Відділів УНСоюзу. На зборах, що ними проводив я як предсідник, був присутній гол. предсідник Д. Галичин, який виголосив доповідь про організаційні проблеми УНСоюзу. У висліді зборів кожен із Відділів прийняв на себе обов'язок приєднати відповідне число членів до УНСоюзу.

Дня 5-го червня 1955 р. я був приявний на посвячуванні прапору 307-го Відділу УНСоюзу в Бостоні і промовляв під час цієї урочистости про значення прапорів в житті такої організації, як УНСоюз. В церемонії посвячення брали тоді участь гол. предсідник Д. Галичин і гол. радний Іван Кокольський.

Дня 15-го грудня 1955 р. я був приявний і промовляв на зборах 238-го Відділу УНСоюзу у Бостоні.

Дня 16-го січня 1956 року, як представник Бостонської Громади і допомогового комітету в Бостоні я брав участь у цілоденній нараді переселенчого комітету стейту Массачусетс у справах нових імігрантів і, промовляючи під час цих нарад, поінформував учасників наради про українських скитальців в Европі.

Дня 3-го червня 1956 на запрошення гол. радного УНСоюзу Івана Кокольського та в порозумінні з гол. предсідником Д. Галичином я взяв участь в урочистостях 45-літнього ювілею Товариства „Запорозька Січ", 206-ий Відділ УНСоюзу у Вунсакет, Ровд Айленд. На святі, на якому був присутній теж гол. предсідник Д. Галичин, я промовляв про історію 206-го Відділу, віддаючи честь старим піонерам, що не жаліли ні праці, ні часу для росту і розвитку української громади у ЗДА та УНСоюзу.

Дня 17 червня 1956 р. я промовляв на піврічних зборах 238-го Відділу УНС і при тій нагоді склав коротке, але докладне звідомлення з річного засідання Головного Уряду УНСоюзу.

Дня 9 грудня 1956 р. я був приявний на річних зборах Товариства ім. Євгена Коновальця, Відділ 238-ий УНСоюзу і реферував про справу забезпечення в УНСоюзі та в інших бизнесових асекураційних компаніях. Приявні на зборах погодилися з висновком доповіді підписаного, що забезпечення в УНСоюзі є найкраще і його не заступить забезпечення в інших забезпеченевих товариствах.

Дня 8 січня 1957 року на прохання секретаря Відділу 238-го я полагодив із гол. секретарем УНС, бл. п. Гр. Германом справу виплати посмертного пані К. Січкоріз (за її чоловіка бл. п. Т. Січкоріза).

На день 15 квітня 1957 року я був запрошений на урочистість 50-річчя 254-го Відділу у Ню Бритен, але з важливих причин не зміг взяти особисто в цьому святі участи.

Дня 10 квітня 1957 р. в порозумінні з гол. предсідником Д. Галичином я взяв участь в організаційних зборах 374-го Відділу УНС в Бостоні, Масс. У виголошеній під час цих зборів промові я з'ясував обов'язок кожного українця у ЗДА вписатися в члени УНСоюзу і вписувати туди членів своєї родини. Вислід зборів був дуже задовільний, бо вже на самих зборах вписалося кілька нових членів і згаданий відділ, що його секретарем є п. М. Кисіль, перевиконав свою квоту, призначену на 1957 рік.

Дня 30 червня 1957 року в порозумінні з Головною Екзекутивою я взяв участь в урочистостях, влаштованих з приводу 35-літнього ювілею Товариства ім. Є. Коновальця, Відділ 238-ий УНС. На святі був приявний гол. предсідник УНС Д. Галичин, який виголосив відповідну промову і нагородив піонерів Відділу почесними грамотами. Крім гол. предсідника були присутні також головні радні із Нової Англії.

Дня 18 вересня 1957 р. в порозумінні з Головною Екзекутивою взяв участь в урочистості 50-річного ювілею Товариства ім. Михайла Драгоманова, Відділ 181-ий УНС у Менвіл, Ровд Айленд. У святі взяли тоді участь представники стейтової влади і міського правління, які виступили з дуже прихильними для українців привітами, як також представники Головного Уряду — гол. предсідник Д. Галичин та гол. радний І. Кокольський. Під час бенкету я виголосив промову про досягнення наших громад у рямцях організації УНСоюзу.

Дня 4 лютого 1958 року на прохання секретаря Відділу УНС в Тантон, Масс. я полагодив в гол. канцелярії справу хворого члена, який втратив ногу. Гол. касир Р. Слободян справу вияснив і член дістав відповідну допомогу від УНСоюзу. При тому гол. касир вияснив, що поміч може одержати кожен член у потребі, але для того мусять бути полагоджені всі вимагані статутом формальності. Процедуру полагодження таких справ повинні знати секретарі і відповідно інформувати про неї членів.

На закінчення свого звіту хочу пригадати, що я роками очолював український допомоговий комітет у Бостоні і Відділ УККА. Для союзової і народної справи я віддав найкращі свої літа. Бувши секретарем 238-го Відділу УНС, я дбав про його розвиток і збільшення його членства новими членами. Особливо старався я завжди про те, щоб не було суспенз і полагоджував усі справи точно і справедливо.

Кожного місяця я вміщував свої статті на сторінках Трибуни УНСоюзу, як також дописи із життя нашої громади у „Свободі".

Постійно я був у тісному контакті з Головною Екзекутивою, виконуючи своєчасно і точно всі її доручення. Водночас із цим я висловлював постійно свої пропозиції і поради щодо таких чи інших союзових справ, як, наприклад, уділювання позичок на приватні та апартментові доми чи в справі розбудови „Союзівки". Зокрема я підтримав пропозицію докупити ще одну суміжну із Союзівкою посілість для влаштування в ній Дитячої Оселі УНС. Посілість цю закуплено і вже цього року союзова дітвора матиме можливість користати із своєї оселі. Крім того я брав участь в акції побудови пам'ятника Тарасові Шевченкові на Союзівці, помагав організувати прочан на урочистість його відкриття і внаслідок моїх старань з Бостону були приявні на цьому посвяченні члени всіх відділів УНС і Відділ 238-ий вивісив перед пам'ятником свої прапори.

Як головний радний УНСоюзу я мав честь брати активну участь у трьох річних засіданнях Головного Уряду УНС.

До мене зверталися в різних справах і відділові урядники і члени УНСоюзу за порадами у союзовій чи в народній праці і з другого боку я зустрічаю завжди повне довір'я і щирі відношення Головного Уряду УНС і відділових урядників.

З нагоди 24-ої Конвенції УНСоюзу складаю щиру подяку Головній Екзекутиві, зокрема всім головним урядникам за їхню дружню співпрацю для добра і слави Батька Союзу. Водночас із цим дякую за співпрацю всім тим відділовим урядникам і членам, які разом зі мною працювали і для нашого Союзу і для поневоленого нашого народу.

Всіх Делеґатів вітаю і бажаю їм великих успіхів у їхній праці і рішеннях.

Микола Давискиба

Головний радний Микола Давискиба додатково вказав на його друкований звіт, на підставі якого делеґати мають змогу оцінити його працю, яку виконував він завжди совісно. Дякуючи Головній Екзекутиві та іншим головним урядовцям за співпрацю та бажаючи успіхів у дальшому ході нарад, закінчив він своє слово.

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ РАДНОЇ ОЛЕНИ ШТОГРИН

В часі від Конвенції до кінця 1954 р. у нас відбулись Окружні Збори, ціллю яких було передати й з'ясувати конвенційні ухвали і намітити способи переведення їх в життя. Другою подією було відсвяткування 60-ліття УНС, яке вирішено було перевести на площі за містом але пізніше, з причин від нас незалежних, програму змінено і свято відбулося в залі аж в грудні. У зв'язку з цим відбулось багато сходин і нарад, якими я проводила, бо д-р Ґалан був в Европі.

Початок 1955-го року, як звичайно поконвенційний, не виказав більшого поступу, а згодом справи покращали так, що кінець був задовільно успішним. В цьому році 105-ий Відділ святкував 40-ліття свого існування, і мені припала функція передання прапора і зложення привіту. На святі був приявним п. Р. Слободян.

На доручення гол. предсідника п. Галичина я репрезентувала УНС і передала привіт на Конвенції СУА.

Корисною подією на терені Филаделфії і її округи було заанґажування організатора в особі п. Скочиляса. При його співпраці ми підготовили окружні збори, які відбулися дуже успішно. На зборах був присутній сл. п. п. Герман. Організаційна праця п. Скочиляса, у якій я йому постійно помагала, дала добрі висліди по лінії збільшення членства, привернення деяких суспендованих і скріплення позицій УНС. Для цього останнього треба було вкласти багато енерґії і такту. Не раз у зустрічах з людьми, чи то новими кандидатами, чи вже членами, приходилось нам спростовувати ті наклепи і ставати в обороні організації. Вправді, це проминуло, бо правда, як олива, вийде наверх, люди зорієнтувались і пізнали, що таке є УНСоюз і які його заслуги та цілі.

Для ближчих інформацій про УНС ми зорганізували радіоавдиції, у яких з промовами виступали д-р Ґалан, я і п. Скочиляс.

В 1956 р. була проголошена кампанія за приєднання нових членів. Тут я звернула усю свою увагу на те, щоб використати кожну можливість і нагоду для їх приєднання. За новим законом приїхало тоді поважне число нових поселенців, однак, щоб вписати цих людей в члени УНС, треба було вкласти багато праці і труду. Як голова Переселенчої Комісії, я співпрацювала з п. Скочилясом, який взяв на себе обов'язок приміщувати на мешкання і працю новоприбулих. Пізніше виявилось, що на приміщенні не скінчилось і що ці люди потребували дальшої помочі, особливо суспільної опіки. Цю працю я виконувала в міру своїх сил і спроможности. У висліді ми дістали поважне число нових членів.

Того ж року відбулося відзначення ювілею 156-го Відділу в Честері, в якім я брала участь з іншими урядовцями УНС: голов. предс. п. Галичином, заст. предс. п. Пізнаком, д-ром Ґаланом і п. Скочилясом. Свято випало імпозантно і дало образ союзової праці, яка вже переходить у третє покоління, а підсилена новими поселенцями дає запоруку дальшого розвитку і зросту УНС. Ще в тому році відбулись окружні збори при участі п. Р. Слободяна, д-р Ґалана і моїй. Помітною справою, піднесеною і ухваленою на цих нарадах, було влаштування Дитячої Імпрези з рамені УНС. Ціллю цієї імпрези було ознайомлення наших найменших із значенням УНС та його ставленням до молоді. Підготовою імпрези займались п. Скочиляс, я і п. Грималяк, в руках якого була програма. Імпреза вийшла дуже гарно і відбилась широким відгомоном серед громадянства. Програма, хоч невибаглива, але припала всім старшим і малим до вподоби, а д-р Ґалан і я мали нагоду інформувати приявних про УНС, його видання для дітей і т. п. Користь для УНС була значна.

1957 р. відбулись у нас два організаційні курси, які переводили гол. предс. п. Галичин і д-р Падох при участі місцевих урядовців. В червні відбулась поїздка на Союзівку на посвячення пам'ятника Т. Шевченка. В тому ж році проголошена була кампанія за приєднання нових членів, цим разом з призначеною квотою для кожного Відділу. У цій кампанії поставлено до мене найбільші вимоги, бо коли найчисленнішому Відділові призначено 30 членів, то мій Відділ, третій щодо величини, дістав 50 членів. З цього видно, які вимоги ставить УНС до своїх урядовців, роблячи їх не тільки відповідальними за союзову діяльність у їх окрузі, але й ставлячи особливі вимоги, коли вони є урядовцями у Відділах. Цієї квоти я не осягнула тільки кількома членами, але направила це після нового року, діставши 20 нових членів. У цій кампанії наші Відділи здебільша виповнили свої квоти, а деякі завдяки пильній праці їх секретарів навіть її перевищили. В 1958 р. відбулась також Дитяча Імпреза з рамені Відділів УНС.

Коли йде про співпрацю з Відділами, то я з приємністю стверджую, що мала повну кооперацію від усіх урядовців моєї округи, а зокрема від організатора п. Скочиляса. Коли була потреба вирішити якусь справу, то я завжди порозумівалась з голов. контролером д-ром Ґаланом. Я була присутня на всіх річних нарадах у звітовому часі, як також брала участь у похоронах сл. п. Григорія Германа. Виповняла всі приділені мені обов'язки і доручення. Як секретарка 397-го Відділу, я докладала багато праці, щоб вдержати новопринсаних членів і мати якнайменше суспензи, що часом буває дуже трудно. Членам Відділу, як і взагалі членам УНС, я стараюсь допомогти у різних справах, з якими вони до мене звертаються, чи то в ділянці суспільної опіки, набуванні громадянства, виєднанні старечої пенсії і ін. Від минулої Конвенції мій Відділ зріс на 140 членів.

Коли мова про громадську працю, то заходить питання, чи взагалі можна відмежувати одну від другої. Коли хто є союзовим урядовцем, то він мусить бути зайнятий і громадською працею. Пристосовуючись до цих вимог, я брала участь у всіх громадських нарадах, імпрезах, делеґаціях, де треба було заступництва УНС. Я репрезентувала УНС у Філії УККА і є головою Відділу ЗУАДК. Я ніколи не минаю нагоди підносити заслуги УНС.

На кінець хочу додати, що закінчуємо ми цей звітовий період з кращими перспективами для УНС як починали, і що завдяки послідовній праці головних відділових урядовців, враз з організатором УНС, міцно закріпили свої позиції на терені Филаделфійського округу. До речі буде згадати, що великим атутом в організуванні членів і скріпленні поваги для УНС серед старших, молоді і жіноцтва, з яких багато є самостійними передплатниками, є „Свобода", яка мала і має ім'я найкращого і найповажнішого українського часопису на американському континенті.

Головна радна пані Олена Штогрин до свого друкованого звіту додала:

До мого писаного конвенційного звіту я можу додати, що цю працю я виконувала радо і з посвятою, як взагалі кожну громадську працю, якою я зайнята більш як 30 років, працюючи в різних ділянках, організуючи відділи СУА і взагалі беручи участь у кожній акції, яка велась на терені Филаделфії і поза нею.

Союзову працю я почала зорганізуванням Відділу, який постійно зростає, а від минулої конвенції зріс на 110 членів.

Виконуючи союзову працю, я переконана, що виконую громадську працю, бо навіть організуванням членів я збільшую українську організовану силу, організований потенціял, який в свою чергу більше зробить.

Я дуже рада, що УНСоюз здобуває щораз більше нових ідейних працівників.

На цьому закінчено звіти головних урядовців, після чого Предсідник Конвенції покликав до звіту головного редактора „Свободи", п. Антона Драґана.

ЗВІТ ГОЛ. РЕДАКТОРА „СВОБОДИ" АНТОНА ДРАҐАНА

Цього року, точно 15-го вересня цього, 1958-го року, орган Українського Народного Союзу, його Мати — „Свобода", відзначатиме своє 65-річчя. Вона, як і кожна інституція, має у своїй історії вершини і долини свого розвитку, має в цій історії світлі сторінки, хоч не вільна і від тіней. Проте, один з найбільших ударів і втрат, що їх зазнала „Свобода" впродовж своєї 65-літньої історії, припадає саме на той час, до якого відноситься цей звіт. Такою втратою була невіджалувана смерть славної пам'яти д-ра ЛУКИ МИШУГИ, від 1926 року співредактора, а від 1933-го року головного редактора „Свободи", „найбільшого союзовця" — як його назвав у посмертній згадці про нього гол предсідник УНС п. Д. Галичин, найвидатнішого діяча Американської України, під знаком якого стояла одна велика доба її історії, та одної із замітніших постатей, що їх видав наш славний український нарід.

„Будеш, батьку, панувати . . ."

Смерть д-ра Луки Мишуги була великою втратою не тільки для „Свободи" і УНСоюзу, але і для всієї української спільноти в її все ще не завершених змаганнях до найбільшого безпосереднього ідеалу — національної волі і державної незалежности українського народу. Проте, старий редактор — наче старий вояк — ніколи не вмирає; він тільки відходить, залишаючи по собі спадщину, яка визначає дальший розвиток спільноти. Так відійшов від нас у понеділок, 8-го лютого 1955 року д-р Лука Мишуга, залишаючи нам спадщину, якою оправдано можемо всі пишатися, бо вона ґарантує нашій організації і нашій спільноті світле майбутнє. Сам пристрасний український патріот та прикладний американський громадянин, д-р Лука Мишуга поклав основи для синтези американізму і українізму, для розв'язки проблеми двох батьківщин та для оформлення ідеології американського українства, ставляючи цим найтривкіші основи для дальшого росту і розвитку нашої американсько-української спільноти.

Ідейна спадщина д-ра Луки Мишуги, як і його праця очікують ще на основну аналізу та відповідну оцінку, як і на відповідний пам'ятник очікує ще його заросла травою могила на „Вічно зеленому" цвинтарі в Елизабеті, Ню Джерзі. 29 років свого життя віддав покійний д-р Лука Мишуга для „Свободи", що була для нього всім: не тільки варстатом праці, але і домом, і родиною, і змістом його життя. Не судилось йому стати перед цією 24-ою Конвенцією і здати звіт з того довір'я, яким його наділила однодушно попередня, 23-тя Конвенція у Вашинґтоні. Свій остаточний звіт він уже склав перед Найвищим Суддею, і ми віримо, що Справедливий Господь уділив йому абсолюторію та упокоїв зі Святими. А ми, приявні на цьому найвищому зібранні, склонімо наші голови перед його світлою пам'яттю та повторімо за Шевченком: „Будеш, батьку, панувати, поки живуть люди, поки сонце з неба сяє, тебе не забудуть!"

Без кризи

Смерть д-ра Луки Мишуги в жадному разі не заскочила УНСоюзу і „Свободи". Головний предсідник УНС п. Д. Галичин і звітодавець були єдиними, поза самим лікарем, двома особами, втаємниченими в характер недуги д-ра Мишуги, і про неминучість його швидкої смерти знали вже тоді, як він звітував на попередній конвенції, отже могли відповідно приготовитись на те, щоб цю неминучість відповідно зустріти. Крім того, д-р Лука Мишуга сам за свого життя відповідно подбав про те, щоб запевнити „Свободі" тяглість і безперебійність в редаґуванні. А втім, навіть найбільша будівля, якщо вона створена на тривких фундаментах, не валиться і навіть не здригається на випадок смерти її архітекта, власне завдяки тому архітектові. Так було і зі „Свободою" після смерти д-ра Луки Мишуги, з яким звітодавець найтісніше співпрацював від травня 1946-го року, заступаючи його і виконуючи його обов'язки під час вакацій і припадкових неприявностей, як і під час довгої недуги та головно після

Сл. п. д-р Лука Мишуга

смерти. Аж на річних нарадах Головного Уряду УНС в травні 1955-го року був, згідно зі статутом, обраний формально на головного редактора „Свободи" і її видань та в такому характері складає цей звіт.

Уже на початку цього звіту треба з признанням і вдячністю ствердити, що тих складних і відповідальних обов'язків, які спадали на головного редактора союзового органу після смерти сл. п. д-ра Луки Мишуги, ніхто не міг би був виконати без повної допомоги і піддержки, яку мала „Свобода" від членів Головного Екзекутивного Комітету і всього Головного Уряду УНС і його членства, зокрема без прикладної співпраці збоку колеґ-співредакторів: Вячеслава Давиденка, Івана Кедрина, Богдана Кравцева, д-ра Луки Луцева, Івана Керницького, трьох десятків постійних кореспондентів і пів тисячі принагідних дописувачів, та не в малій мірі завдяки гармонійній співпраці працівників Адміністрації: п-ні Люби Лапичак, п-ні Квітки Стецюк, п-ні проф. Марії Сташинської, п. Петра Постолюка та до половини 1957-го року п-ні Джозефіни Ґіббонс, тепер Нелсон, і працівників Друкарні під проводом її технічного керівника п. Софрона Федева. Власне цій співпраці та взаємній допомозі, наладнаній ще за життя покійного д-ра Луки Мишуги, треба завдячувати те, що смерть того найвидатнішого діяча в своїй історії „Свобода" могла пережити без будь-яких потрясень та кризи.

Від старовинної тачки до модерного автомобіля

Одного вересневого дня 65 років тому, точно 14-го вересня 1893-го року, греко-католицький парох Джерзі Сіти, о. Григорій Грушка, разом з одним робітником — Денисом Голодом виніс зі свого дому при вул. Ворена ч. 247 чотири невеличкі плити із замкнених у форму, наскладаних рукою друкарських черенок, поскладав їх на старовинну тачку та повіз тією тачкою до американської друкарні при вулиці Монтґомері, звідки наступного дня, о годині 1-ій по полудні, привіз на тій же тачці кількасот примірників першого числа „Свободи".

Одного лютневого дня рік тому, точно 15-го лютого 1957, під будинок „Свободи" при 81-83 Ґренд Стріт в цьому ж Джерзі Сити заїхав найновіший модель півтонного вантажного автомобіля марки „Шевролет", по обидвох боках якого на темно-зеленому тлі виписані золоті літери: „„Свобода", Український Щоденник, заснований 1893 р." До автомобіля, яким керував колишній львівський промисловець п. Карпй, навантажено в десятках поштових мішків 20,000 „Свободи" великого формату, приготованої Редакцією, Адміністрацією і Друкарнею, в яких працює три десятки службовців, не кажучи про згаданих вже три десятки постійних кореспондентів і пів тисячі принагідних дописувачів.

Ці два фраґменти: тачка в 1893 році і модерний автомобіль в 1957 році можуть послужити за символ того розвитку, що його перейшла „Свобода", орган УНСоюзу, за 65 років свого існування, намагаючись додержувати кроку загальному розвиткові та даючи в цей розвиток і свій чималий вклад.

Ми маємо сьогодні в Редакції 64 оправлені і — між іншим — коштом кількох тисяч долярів законсервовані перед знищенням річники „Свободи", що їх можна вважати одною з найбільших епопей народження, росту і розвитку американсько-української спільноти, пов'язаної не тільки кров'ю, але й ідеалами та — як кажуть — радощами і смутками з усім великим українським народом. Зайво було б говорити про ролю „Свободи" в розвитку Американської України. Кожна збудована на цьому континенті українська церква, кожний народний дім, кожна інституція і організація та кожний прояв нашого спільнотного життя, як і кожний доляр, висланий на допомогу Рідному Краєві чи кожне слово, сказане тут в обороні прав українського народу, мають якийсь безпосередній чи посередній зв'язок із тією службою, що її вже від 65 років виконує для нашої спільноти і нашого народу „Свобода".

„Свобода" сьогодні

Як виглядає „Свобода" сьогодні, на 65-му році свого існування і своєї служби народові? Відповідь на цей запит буде і свідоцтвом того, як виглядає сьогодні американсько-українська спільнота, в організації, рості і розвитку якої „Свобода" відіграла і сьогодні відіграє одну з рішальних роль. Джозеф Пулітцер свого часу писав: „Наша країна і її поставлена на відповідній висоті, об'єктивна і суспільно наставлена преса, із спроможністю пізнавати правду та по правді поступати, може зберегти ту суспільну чесноту, без якої народна влада була б облудою і посміховищем. Цинічна, продажна і демагогічна преса випродукувала б з часом суспільність таку ж підлу і нікчемну, як вона сама". Приглядаючись „Свободі", ми дивимось в дзеркало, в якому бачимо самі себе, всю нашу спільноту.

Повторення принципів

Нюйоркський щоденник „Геральд Трибюн" у виданні з 1-го жовтня 1957-го року надрукував редакційну статтю п. з.: „Поновне ствердження принципів", в якій м. ін. написано: „Принципи є вічні і було б зайво їх повторювати, але часи зміняються, а з ними зміняється і характер загрози для вільного суспільства. Сьогодні життя неймовірно комплікується, знання спеціялізується, а сама воля часом здається тільки правом кричати серед реву гураґану. В таких бентежних часах ніколи ні буде зайвим повторити для нових поколінь і серед нових, скомплікованих обставин та проблем деякі основні правди, що їх вільна преса повинна виконувати, щоб бути гідною своєї волі".

Повторення деяких принципів є тим більш необхідне для „Свободи", яка в звітовому часі, втративши свого довголітнього керманича, мусіла „змінити варту".

Багато з цих проблем були заторкнені, вияснювані і стверджувані у трьох звітах Редакції перед Головним Урядом УНСоюзу з нагоди річних нарад. Дещо з того треба повторити і перед цим Найвищим Зібранням нашої організації.

(Дальше буде)

У 25-річчя СВЯТА УМХ І ПОСТАННЯ Т-ВА „ОРЛИ" КАУМ

Ювілейного Року 1933 у Львові, столиці Західньої України, відбулося Свято Українська Молодь Христові — УМХ. Величавий стотисячний Здвиг у днях 6 і 7 травня 1933 року був відзначенням 1900-річчя Смерти і Воскресення Христа Спасителя.

1933 рік був також роком великої Голготи східніх областей України, де, у висліді штучно викликаного голоду московсько - комуністичним режимом, загинули мільйони українців. Релігійно - національна манїфестація УМХ була водночас і протестом західньої вітки українського народу проти большевицького терору у Східній Україні.

У висліді Свята УМХ та пізніших, йому подібних ювілейних святкувань у цілому краю, постала організація „Католицька Акція Української Молоді" — КАУМ, яка пізніше, прийнявши змодифікований статут, діяла під назвою „Орли" КАУМ. Початкове організаційне оформлення Тва „Орли" КАУМ, яке мало згуртувати українську молодь під прапором Христа та виховати її на характерних, мужніх і діяльних членів української спільноти, пов'язане з датою 14 липня 1933 року, коли то актом гр. кат. Митрополичого Ординаріяту у Львові покликано Архиєпархіяльну Раду КАУМ, що діяла до Конститууючих Загальних Зборів, на яких саме перефоромовано Т-во КАУМ на „Орли" КАУМ.

Свято УМХ дало поштовх до постання й інших молодечих українських католицьких організацій, що діяли чи й дальше діють на тих самих ідеологічних заложеннях, а це в хронологічному порядку: „Ліга Української Католицької Молоді" у ЗДА і Канаді, „Бойці Христа" в Карпатській Україні, „Українське Католицьке Юнацтво" в Канаді.

Ми, члени кол. Проводу Т-ва „Орли" КАУМ, усіх його кадениій, що перебуваємо поза Рідними Землями, звертаємось — за благословенням наших Високопреосвященних Владик: Митрополита Кир Максима Германюка, Митрополита Кир Константина Богачевського, Архиєпископа Кир Івана Бучка — духового Батька Свята УМХ і Т-ва „Орли" КАУМ, Єпископів Кир Амвросія Сенишина, Кир Ніля Саварина, Кир Ізидора Борецького Кир Андрія Роборецького і Кир Йосифа Шмондюка — до наших Земляків і Землячок, які брали участь у Святі УМХ, і тих, що стояли в рядах нашої виховної організації „Орли" КАУМ, а тепер живуть на скитальщині в різних країнах світу, як також до братніх по ідеї інших організацій, з покликом у своїй громадсько - суспільній та політичній, а передусім у виховній праці активно, всеціло й беззастережно заступати правди християнської віри й моралі, які повинні лягти в основу відбудови Української Держави.

Закликаємо усіх, кому й дальше дорогі ідеологічні заложення Т-ва „Орли" КАУМ та його братніх організацій, відзначити, впродовж часу до 7-го травня 1959 року, 25-річчя Свята УМХ. Участю в Богослужбах, приступленням до св. Тайн Сповіди і Причастя, сходинами — запляновувними теж для ширшого загалу українських громад, з програмою, залежною від місцевих обставин — зазначім нашу духову пов'язаність з великими травневими днями Ювілейного Року 1933 та з Т-вом „Орли" КАУМ і іншими молодечими організаціями, які діяли чи й досі діють на засадах християнської віри й моралі.

Придбанням історичного матеріялу - споминів, світлин, документів тощо, причинімся до видання запляннованої Пропам'ятної Книги про Свято УМХ та молодечі українські католицькі організації, які постали у висліді того Свята.

Хай ця Книга закріпить у пам'яті градущих поколінь українських згадку про Свято УМХ, що було виявом глибокої релігійної настанови українців у Тисяча дев'ятсотріччя кривавої Жертви Христа Спасителя на Голготі та Його світлого Воскресення, а водночас доказом братнього духового зв'язку західніх українців зо східніми, яких, за мужнє відстоювання релігійних та національно - державницьких традицій і прав Українського Народу, голодом винищувала большевицька Москва.

Хай ця пропам'ятна Книга звеличить наших Високопреосвящених Владик, на чолі з Божим слугою Митрополитом Андреєм Шептицьким, що за часу їхнього служіння Церкві й Народові відбулось величаве Свято УМХ та постало Т-во „Орли" КАУМ і інші молодечі українські католицькі організації, з яких багато понесло вже мученичу смерть, а інші, разом з Митрополитом Йосифом Сліпим, ще дальше караються в большевицьких тюрмах та концтаборах.

Відзначім цією Книгою пам'ять тих, які організували Т-во „Орли" КАУМ та інші братні організації і стояли в їхніх Проводах, та тих, що виховувались у карних рядах тих Товариств, а які з волі Божої відійшли вже у вічність, а зокрема тих, що згинули з рук окупантів України.

Появою цієї Пропам'ятної Книги зложім признання тим, що непохитні у зложеній присязі на вірність Христові, в обличчі мук та небезпеки смерти відстоюють Божі і природні права свого народу в Україні чи то на засланні. Хай ця Книга буде документом боротьби Українського Народу за Християнську Україну.

У всіх нас, що живемо на скитальщині у великій тузі за Рідним Краєм, хай це ювілейне відзначення скріпить наш давній запал до вічних ідей, числозом якого було Свято УМХ, та які лягли в основу Т-ва „Орли" КАУМ і інших братніх організацій. Це посилить нашу духову пов'язаність з нашою поневоленою Батьківщиною, а засадний містичний зв'язок з Христом утвердить нашу віру у відбудову Божого Царства на вільній Українській Землі, до чого конечно потрібна активна і скоординована дія всіх українців, незалежно від місця їхнього перебування. Хай гасло „За Христа й Україну", виписане на прапорах Т-ва „Орли" КАУМ, буде й надалі нашим життєвим дороговказом.

Европа - ЗДА - Канада, 14 липня Божого Року 1958.

Інж. Стефанія Рудакевич-Базюк, о. Михайло Гаврилюк, д-р Микола Грушкевич, Роман Данилевич, д-р Ксеня Янович-Лебедович, д-р Богдан Лончина, о. митр. Яків Перідон, проф. д-р Юрій Тершаковець, д-р Іван Тесля, д-р Юрій Фединський.

Завага: Переписку спрямовувати на адресу:

Roman Danylewycz, P. O. Box 5293, Cleveland 1, Ohio, U.S.A.

ЄВГЕНІЯ ЗАРИЦЬКА

(Перед концертами в ЗДА)

Євгенія де Новіна Зарицька народилася в Раві - Руській, в сім'ї де, по традиції, всі цікавилися музикою, малярством, театром і літературою. Батько Євгенії, Ромуальд де Новіна Зарицький, радник при дирекції пошт, брав живу участь в музичнім житті Галичини. Грав на челі й на флейті, був зв'язаний тісною дружбою з М. Лисенком, В. Барвінським, С. Людкевичем і А. Вахнянином, видавав музичний альманах, компонував; він же заснував музичне товариство „Боян" у Станиславові. Мати Євгенії, віденка, була знаменита піяністка. З тої сім'ї вийшли також Олесь де Новіна Розлуцький, відомий в українськім театральнім житті Галичини, та Софія Зарицька, малярка, двоюрідна сестра Євгенії.

Євгенія змалку мала змогу виховувати свій вроджений мистецький талант. Будучи гімназисткою, вчилася в музичній школі ім. Лисенка скрипки. Здавши матуру в українській дівочій гімназії Педагогічного Товариства, записалася на львівський університет, де закінчила філософічний факультет. Одночасно вчилася у львівській консерваторії співу та драматичного мистецтва. Людкевич дуже настоював на тім, щоб вона посвятилася кар'єрі співачки; між її вчителями треба згадати славного Дідура.

Закінчивши львівську консерваторію з золотою медалею за спів, Євгенія ставилася до Міжнародного Конкурсу Музики у Відні, де викликала захоплення й одержала велику нагороду за спів. Гроші з нагороди позволили їй поїхати до Міляна, світової столиці співу, на удосконалення в своїм мистецтві. У Міляні, вона звернула на себе увагу італійських музиків, і коли відомий італійський дириґент Антоніо Гарнері почув її, заангажував її співати, поруч таких співаків як тенор Талявіні, в „Тріюнфо дель Оноре" (Тріюмф чести) на Фестивалю, зорганізованому в Сієні на пам'ять Олександра Скарлатті. Після цього заанґажували її до міляньскої Опери Ля Скаля. Дебютувала Євгенія Зарицька в мілянській Ля Скаля в ролі „Дорабеллі" в опері Моцарта „Козі фан тутте". Її дебют був надзвичайним успіхом, і це отворило їй двері до всіх італійських опер. Продовж кількох літ виступала вона в різних ролях в Ля Скалі, в операх в Римі, Сан Карло в Неаполі, у Венеції й інших італійських містах.

Поруч своїх виступів в операх, Євгенія Зарицька звертає увагу на концертовий спів, виступає як солістка в симфонічних концертах, або дає власні рецитали. Після її першого виступу на концерті, що його влаштувала Академія Санта Чечелія в Римі, італійська преса вітала її як „найбільшого представника камерного співу", а інша газета писала про неї: „Вона в чудовий спосіб втілює відчуття міри й рівноваги клясичного мистецтва й дає всьому, що вона співає, порив і емоцію природного тепла.

Зробивши блискучу кар'єру як концертова й оперова співачка в Італії, переїхала вона 1946 р. до Англії, де дебютувала в Роялль Опера Гавз Ковент Гарден в Лондоні, на симфонічнім концерті з Лондон Філгармонік Оркестра під орудою Е. ван Бейнума у творі Малера „Пісні подорожуючого". Цим першим виступом зразу здобула англійську публіку й критику.

Опісля, вертаючи часто до лондонської опери й на різні концерти в Англії, країни якої горожанство вона прийняла, Євгенія Зарицька брала участь у Фестивалі Модерної Музики в Венеції, виступала в ЛЯ Скалі, грала як неперівняна „Доробелля" — в Гленборн Опера Фестивал в Единбурзі, співала в Моцартеум у Зальцбурґу. „Арії й пісні виконані меццосопраністкою Євгенією Зарицькою небуденно шляхетно виконанім голосом темного блеску" — писали про неї „Зальцбурґер Нахріхтен".

Щоби влегшити собі роз'їзди по фестивалях, концертах, рециталях і операх у всіх країнах західньої Европи, Євгенія Зарицька перенеслася 1955 року до Парижу, де живе й досі. В концертових сезонах 1955 - 56 та 1956 - 57 відбулися в Парижі, під назвою „Великі мистці співацької інтерпретації" два циклі рециталів співу, на яких давали концерти кільканадцять найбільших теперішніх концертових співаків і співачок з цілого світу. Після концерту, що Євгенія Зарицька дала в рамках цього циклю в Парижі, 1956 р. й де вона співала твори Шумана, Брамса й Мусорґського, французький критик Г. Л. де ля Гранж писав: „Я не знаю нікого, що міг би її порівняти в виконанні такої програми". В рамках другого циклю цих концертів, Євгенія Зарицька співала на своїм рециталі 1957 р. на бажання організаторів виключно твори слов'янських композиторів: Шопена, Чайковського, Нижанківського, Шимановського, Мусорґського та Ревуцького. Перед нею співали такі співачки як Маріян Андерсен, Вікторія де Льос Анджелес, Елізабет Шварцкопф, після Зарицької співав ще Фішер-Діскау. По концерті Євгенії Зарицької критика писала: „Найліпша зі всіх співачок що ми чули цього сезону" (Гід де Консер).

30-го вересня н. р. Євгенія Зарицька буде співати в Роял Фестівал Гол в Лондоні „Пісню про землю" Малера з Лондон Філгармонік Оркестра під орудою відомого американського дириґента Вілліяма Штайнберга. При тій нагоді виступить в англійській телевізії та в англійськім радіо Бі-Бі-Сі, де буде співати між іншим українські пісні. Опісля приїжджає до Америки, де вона ще не була й розпічне турне українських концертів 11-го жовтня в Тавн Голю в Ню Йорку.

Л. Гузар

ДІРКИ В ЗАЛІЗНІЙ ЗАСЛОНІ

(Закінчення зі стор. 2)

В журналі „Свобода" (в Мюнхені) недавній утікач з Совєтського Союзу, М. Карташов, розповідає, що після розстрілу Берії кремлівські вожді, шукаючи нових метод керування країною, рішили нав'язувати безпосередні зв'язки з низовими комуністами. Тож тепер кожного місяця всі члени й кандидати партії дістають безпосередньо від ЦК КПСС закриті інформаційні листи ,в яких насвітлюється найголовніші події з внутрішнього і міжнародного життя. Таким способом комуністична верхівка, яка ніколи раніше не рахувалась з рядовими членами, старається заграти на їх амбіції, піднести їх у власних очах. Розвінчання Сталіна, пише цей утікач, не минулося для Хрущова даремно. Ведучи на цьому гру, він дістався до влади, але комуністична диктатура втратила ряд дуже важливих позицій, які тепер тяжко буде їй повернути. Хрущов програв на авторитеті сили більше, як виграв на авторитеті популярности. Можливо колись — додамо від себе — майбутня або вже й тепер дозріваюча опозиція поставить це йому на карб, як найбільший його гріх супроти „диктатури пролетаріяту".

Із свідчень М. Карташова довідуємось, зокрема, що, на вістку про розстріл Берії, в Абхазії, на Кавказі, серед здезорієнтованого комуністичного проводу зчинилась паніка. Місцеві „вожді" Абхазької ССР, зібравши комуністичний актив разом з жінками й дітьми, повели цей натовп до турецького кордону, сподіваючись прорватися до сусідньої Туреччини. Але командувач Закавказького воєнного округу, довідавшись про це, підтягнув до кордону прикордонні війська МВД, і втікачів зустріли кулеметним вогнем. Ще влітї 1954 р. можна було бачити на вулицях столиці Абхазії будинки розстріляних партійних головачів з вікнами, позабиваними дошками.

Ще один свіжий утікач розповідає про настрої на Донбасі під час угорської революції 1956 року. „Ну, аж тепер починається!" — казали тоді робітники, недавні колгоспники, мало криючись від комуністичних наглядачів. Взагалі Донбас, каже цей утікач, найбільш запальне місце в Совєтському Союзі, там завжди панує революційний настрій . . . Під час угорської революції, довідуємось, що по містах України розклеювано летючки із закликами до повстання, а на головних вулицях деяких міст появилися танки і озброєні військові відділи.

І нарешті — що знаємо ми про „цілинні землі", куди заганяно сотні тисячі хлопців і дівчат в найгірші умовини існування? Які нуртують серед них настрої, що вони думають і говорять між собою, коли з землянки-гуртожитку виходять на хвильку комуністичні наглядачі? . .

Багато, дуже багато чого не знаємо ми з того, що діялось і діється „там". Від жадних туристів та кореспондентів, ні з яких листів не довідаємось про те, на чому лежить заборона совєтської цензури, про те, чого не вільно знати закордонові. Підмальована веселенькими кольорами хрущовської коекзистенції, з фірточками для тих, кого Москва дозволяє пропустити на оглядини, звисає похмура залізна заслона над Совєтським Союзом так само, як звисала п'ять і десять років тому.

В. С-ко

АЙЗЕНГАВЕР ВІТАЄ ЖИДІВ ІЗ НОВИМ РОКОМ

Нюпорт, Ровд Айленд. — Президент Айзенгавер в окремому зверненні привітав жидів із Новим Роком 5.719, який припав цього року на понеділок 15-го вересня, та хвалив жидівський нарід за вірність своїм традиціям. „Це мій привілей переслати привіт тим, які відзначають ці жидівські святкові дні, та побажати їм щасливого Нового Року." Жидівські святкові дні почалися в неділю, 14-го вересня і закінчаться 10 днів пізніше Святом покути Йом Кіппуром.

8-РІЧНИЙ НАЙМЕР І НАДАЛІ ЗАПІДОЗРЕНИЙ В УБИВСТВІ БАТЬКІВ

Ню Йорк. — При кінці тижня поліція переслухувала 18-річного юнака Вільяма Флетчера як запідозреного у убивстві 2-го вересня д-ра Мелвіна Наймера і його дружини. Але виявилося, що Флетчер не був убивником, і підозра і надалі падає на 8-річного сина Наймерів Мелвіна Наймера молодшого, який тепер перебуває в шпиталі для умовохворих в Ню Йорку. Всі познаки промовляють за те що ніхто з надвору не дістався до дому тієї критичної ночі.

● „Міс ЗДА" 1957 року 22-річна Шарльотта Шеффілд із року вийде заміж за Ричарда Мекефілда, з яким познайомилась під час студій в університеті Ютаг.

Президентів Комітет для фізичної справности молоді складає програму діяння

Форт Рітчі, Мериленд. — Президентів Комітет для фізичної справности молоді закінчив свою дводенну конференцію, склавши програму діяння, щоб американська молодь не була фізично розніжнена внаслідок „автомобілітис" та „спектаторітіс" (постійної їзди автом та оглядання телевізії). Комітет виготовив 7-пунктову програму, згідно з якою федеральний уряд, стейтові леґіслятури та міські управи будуть працювати в тому напрямку, щоб молодь мала фізичну і умову справність. Цю програму має затвердити президент Айзенгавер, а після цього про її здійснення дбатиме Рада для справности молоді, яку очолює Шейн МекКарті. Комітет звітує таке: 1) 91 відсоток народних шкіл не мають спортової залі, а 90 відсотків молоді в шкільному віці не беруть організованої участи в атлетиці. 2. Численні батьки вважають „небезпечним" для дівчат займатися спортом. 57.8 відсотка европейської молоді перебули звичайний тест справности, а з американської молоді той тест виконали тільки 8 відсотків. В останніх роках різні американські чинники стараються запобігти тому станові.

Знайшли зв'язок між пошкодженням нирки і умовою недугою

Шикаго, Іллиной. — Під час симпозіюму на тему про хемію мозку на зборах Американського Хемічного Товариства д-р Дейвід Селіґсон повідомив, що йому вдалося відокремити окрему субстанцію з крови і урини пацієнта, хворого на пошкодження функцій нирки, та ствердити, що та субстанція може спричинити умове погіршення людини. Коли б цю субстанцію впорснути експериментальним тваринам, то ця матерія спричиняє ненормальний спокій, а іншим разом надмірне зворушення і поіритованість.. Д-р Вільям Кларк із Каліфорнійського університету заявив на цьому самому симпозіюмі, що, згідно з теперішнім станом науки, хемічним способом передаються інформації по центральній частині нервової системи.

КОНГРЕСМЕНКА НАТСОН КАНДИДУЄ ПРОТИ ВОЛІ СВОГО ЧОЛОВІКА

Ст. Пол, Міннесота. — У праввиборах перемогла демократична конґресменка 45-річна Коя Натсон,яка старається про перевибір на третю каденцію, хоч її чоловік, управитель готелю, вже давно домагається, щоб вона залишила політику і більше не кандидувала. Її чоловік під час правиборів підтримував противника своєї жінки, але тепер заявив, що ,зм'як' і в виборах буде аґітувати за свою жінку.

Спорт

УСК НЮ ЙОРК ГОСТИТЬ В УАСТ РОЧЕСТЕР

В щоденному змагу нашого спорту тут, в Америці, я підкреслюю змагу, бо життя наших спортових товариств є змагом з рядом постійних труднощів, — одне з важливіших місць повинно займати товариське співжиття внутрі товариств і між товариствами. За час свого існування український спорт виробив свою власну атмосферу. Спостерігаючи зустрічі людей, що живуть нашим спортом, ви зразу завважите між ними спеціяльну щирість, спільну мову, майже родинні взаємини, що переплітаються невидимою ниткою усвідомлення приналежности до чогось одного гарного. А цим одним гарним є те, що ми називаємо український спортовий рух.

Коли ми думаємо про український спорт в Америці, то неминуче мусимо заторкнути його майбутність. В комплексі чинників, що потрібні до запевнення успішного і тривкого майбутнього нашого спорту, задержання його властивої товариської атмосфери є одним з головніших. Товариські зустрічі між українськими спортовими товариствами — — така, як між недавнім аматорським футбольним віце-мистцем Америки УАСТ Рочестер і найстаршим нашим спортовим клюбом в Америці — УСК Ню Йорк, є підставою закріплення спортової товариськости. Суть цих зустрічей не лежить виключно у спортовому змагу. Спортовий змаг є радше причиною до спільного перебування, виміни думок, спогадів, забави.

Нам залишається тільки побажати, щоб ці зустрічі між українськими спортовими товариствами були частіші і проводилися в такому гарному дусі, як це було в зустрічі нюйоркчан з рочестерцями. В сьогоднішніх наших умовах ці зустрічі є спортовими святами.

УАСТ Рочестер-УСК Ню Йорк 2 : 2 (1 : 1)

УАСТ Рочестер: М. Фалінський, — І. Гревен, В. Личківський — М. Когут, В. Камал, Є. Дацишак — Є. Лой, Д. Тимченко, М. Шевчишин, П. Івасів, Д. Когут (М. Янчук, К. Геролд, А. Марченко, О. Баб'юк).

УСК Ню Йорк: А. Голуб — М. Панькевич, Р. Підгородецький — Я. Кульба, Р. Павлюк, Ю. Колодій — В. Копсініс, З. Шпон, Дж. Маркотсіс, Є. Голюка, Я. Василькевич, (В. Гной, Л. Пасіка).

Ворота: Д. Тимченко 2 для УАСТ, Я. Василькевич, Р. Павлюк для УСК. Глядачів: 350.

Рочестер, Еджертон Парк Спортс Аріна, 31 серпня 1958. — Після привітів обох дружин та виміни чаші (для УСК-у) і прапорця (для УАСТ), що їх виконали менаджер Роман Куціль від УАСТ і автор цих рядків від УСК-у, розпочалися при прикрій вогкогарячій погоді змагання на площі (в „змаганнях" на пізнішій забаві вислід був нерішений, як нас запевняють об'єктивні спостерегачі). Обидві сторони показали надзвичайну „кондицію" і бажання „вдержати" вислід! Змагання визначалися „танґовим" темпом, багатством невикористаних ситуацій, перекомбіновуванням, великими амбіціями по обидвох сторонах, що їм не йшла впарі потрібна заправа. УАСТ Рочестер, виступаючи без зібраних зірок, приємно розчарував грою свого многонадійного молодняка. Не важко передсказати, що за сезон-два УАСТ Рочестер знову буде змагатися за вершини американського футболу, цим разом з власними вихованцями. Глядачі, що прийшли побачити клясовий футбол в УСК-у, думаю, розчарувалися. І факт, що УСК виступив без М. Шміґля, І. Гаврилюка, О. Наливайка, Є. Арндта (але за те із двома новонабутими грецькими змагунами) і те, що в цю пору УСК завжди досягав найнижчих нот не зможе набагато зменшити почуття винности своєму імені.

Перша половина належала УАСТ, що граючи із сильним вітром цілий час загрожував „храмові" елястичного 18-річного Алекса Голуба. Тільки стрілова недиспозиція і нервозність напасників УАСТ допомогла УСК-у вдержати чистоту своїх воріт. УСК обмежувався до рідких акцій, при чому біги Вана Копсініса на правому крилі були гарними для ока і найбільше турботливими для УАСТ. В цьому періоді падають ворота УСК-у, коли то вітер придержав стріл Я. Василькевича і він в повітрі обминувся з воротарем Марком Фалінським. Незадовго після цього УАСТ вирівнує: Голуб відбив зрадливий стріл, що його з найближчої віддалі добив Дмитро Тимченко. Дивним дивом в той момент не було видно змагунів УСК-у в околиці воріт. Світлом судді-югослава з Боффало (до речі, суддя дуже добрий) змагуни явно привітали.

В другій половині УСК грає з вітром і пересиджує під воротами УАСТ, де його акції вмирали в красі суперкомбінацій, частих непорозуміннях між власними змагунами (футбольними тільки!) або розбивалися знаменитим Володимиром Камадом. В цей час УАСТ обмежувався до рідких, але добре зорганізованих Миколою Шевчишином акцій нападу, в які успішно включалися бічні помічники. Одна з таких акцій при непередбаченій допомозі задів УСК-у кінчиться непередбаченими воротами УАСТ, що їх знову здобув молоденький Д. Тимченко. В цьому моменті починається буря, що дуже шкодить грі (вітер мів піском як у Сагарі). УСК далі пересиджує під воротами УАСТ і по довгих труднощах Вельо Павлюк здобуває вирівнання. Претенсій УСК-у — кілька хвилин пізніше — на треті ворота не признає суддя. Коли до бурі долучився зливний дощ, суддя перервав чолового перед кінцем ці направду товариські змагання що — по моєму — закінчилися справедливим вислідом.

УАСТ Рочестер учні — УСК „Тризуб" Торонто учні 0 : 2

Головні змагання попередила зустріч учнівських дружин місцевого УАСТ і УСК „Тризуб" з Торонта, що закінчилася перемогою більш вправлених торонтців. Учні УАСТ заслуговували на почесні ворота.

Як член клюбу, що бачить майбутність українського спорту на американському континенті у вирощуванні власного дοросту, мені було приємно бути свідком повищої зустрічі. Особливе признання належиться Проводові УАСТ Рочестер, що рішив за всяку ціну вдержати дружину учнів, а пізніше юньйорів. А це їм приходить тяжко не тільки з фінансових причин (котрий наш клюб їх немає?), а й за браком відповідної чи всякої місцевої компетенції. Я певен, одначе, що за свою працю над доростом УАСТ і УСК „Тризуб" будуть винагороджені збиранням власних овочів, як це вже тепер робить УСК Ню Йорк. Тільки віри й терпеливости!

Роман Лисняк

Айзенгавер, Труман і Ніксон братимуть активну участь у виборчій кампанії

Вашинґтон, Д. К. — В цьогорічній виборчій кампанії участь президент Айзенгавер, колишній президент Гаррі С. Труман та віце-президент Ричард М. Ніксон. Айзенгавер плянує промовляти в двох стейтах Каліфорнії і Ню Йорку, бо хоче підтримати кандидатуру теперішнього сенатора Вільяма Ф. Новленда на становище губернатора Каліфорнії, а в Ню Йорку хоче допомогти Нелсонові Рокефеллерові здобути губернаторське становище, а теперішньому конґресменові Кеннетові Б. Кітінґові сенаторське становище. Противник Новленда Едмунд Бравн здобув був під час правиборів більшість 600,999 голосів, і це затривожило республіканців, які не є певні перемоги Новленда. Президент має промовляти до населення на Середньому Заході через телевізію з Ґеттисбурґу, Па., або з Вашинґтону. В стейті Ню Йорк республіканці хотіли б здобути становище губернатора яке тепер займає Гарриман, і затримати в своїх руках сенаторське становище, яке тепер займає сенатор Айвс, який не старається про перевибір. — Колишній президент Гаррі С. Труман вже в середу 17 вересня промовлятиме на зборах сталеварів в Атлантик Ситі, Н. Дж. В четвер 18-го вересня він буде на демократичних зборах в Олбані, Н. Й., а в п'ятницю в Балтиморі, Мериленд, звідки полетить на суботу до Чарлзтону, Західня Вірджінія. Ще у вересні Труман промовлятиме в Сан Франсіско, Каліфорнія (25 вересня), Сіеттл, Вашинґтон (26) і Портленді, Ореґон (27). — Покищо відомо, що віце-президент Ніксон виголосить 15 промов під час виборчої кампанії. Він зачне виборчу кампанію 29 вересня промовами в Індіянополісі і Минсі, Індіяна. Другу туру зачне Ніксон 8-го жовтня промовою в Филаделфії.

6 комунофілів, поворотців з ЗДА, на службі совєтської пропаґанди

Москва. — На спеціяльній пресовій конференції в Москві, яку передавано через радіо і телевізію, секретар совєтської Комісії для культурних зв'язків із закордоном, Константин Зінченко представив шістьох „репатріянтів" із ЗДА, які зізнавали, що кожний з них служив, в різному часі та в різних установах, в американському інформаційно-пропаґандивному апараті, головно в радіостаціях, та що вони вернулися „на родіну", щоб активно далі не підтримувати американських „брехонь". Тими репатріянтами" були Борис Віноґрадов, Галина („Ґаліна") Олонева, Віктор Копсйчіков, Владімір Жуков, Ніколай Зебров і Генрих Пелеґаіс. Зінченко лаявся при цій нагоді на американські радіопередачі призначені для країн за залізною завісою, покликуючись на свідчення названих совєтських аґентів, чи збаламучених акцією генерала Міхайлова москалів, які вернулись до СССР, ставши знаряддям совєтської пропаґанди.

Демократи виявили силу у правиборах в різних стейтах

Ню Йорк. — Ассошіейтед Пресс зібрала висліди правиборів, які відбулися цього тижня в кільканадцятьох стейтах, і ствердила, що демократи виявили свою силу в кільканадцятьох стейтах, крім перемоги в стейті Мейн. І так у стейті Висконсин демократи пораз перший здобули у правиборах більше голосів як республіканці. В стейті Ютаг вони найменували на кандидата на сенатора Френка Я. Мосса великою більшістю голосів. В Міннесоті існує можливість, що демократи можуть здобути той сенатський мандат, який тепер займає республіканський сенатор Едвард Тай. Крім цього правибори відбулися вже в Ню Гемпширі, на Флориді, у Вермонті, Массачусетсі, Арізоні, Колораді і Вашинґтоні. Під час правиборів існувала продемократична тенденція серед виборців, та до виборів у дні 4-го листопада вона може ще змінитися, як цього сподіваються республіканці.

ВІДКРИТТЯ НОВОГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ В ДЖЕРЗІ СИТІ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Комішенер Моррей, ґратулюючи громаді за її нове досягнення, звернув увагу на спасенний вплив української національної групи в Америці на своїх американських співгромадян, зокрема, коли мова на відкриття Америці очей на комуно-московську загрозу. Він має найвищі признання для українських традицій і культури і вважає, що ця культура, включно з українською мовою, повинні бути предметом обов'язкового навчання в американських школах, зокрема в таких громадах, як Джерзі Сиmі, де українці грають передову ролю. Палкі ґравуляції і привітання українцям з нагоди здвигнення нового дому склав другий комішенер міста, колишній посадник Бернард Беррі, за часів якого введено в місті звичай виставляти на міському ратуші в дні 22-го січня український прапор. Про вищі і дальші цілі нового Народного Дому в громаді говорив головний предсідник УНСоюзу п. Дмитро Галичин, ґратулючи громаді з новим успіхом та пригадуючи, що саме тепер сповняється 65 років, як в цій же громаді почала появлятись „Свобода". Про рішальну ролю Українського Народного Союзу та його піонерів, від о. Григорія Грушки, основника „Свободи" починаючи, в розвитку Української Громади в Джерзі Сиmі, включно з будовою нового Народного Дому, говорив головний касир УНС п. Роман Слободян, сам один з найстарших піонерів Американської України. Коротке привітання виголосив головний секретар УНСоюзу д-р Ярослав Падох, а заступник головного предсідника УНС, п. Йосип Лисогір, склав письмові ґратуляції Громаді від очолюваних ним Української Централі та Українського Народного Дому в Брукліні. Приявна на імпрезі була і заступниця головного предсідника УНС п-ні Анна Герман. Представники Громади і Народного Дому зі свого боку підкреслювали заслуги УНСоюзу в розвитку Громади, включно з будовою нового Дому, до якої УНСоюз причинився відповідною гіпотечною позичкою, місцеві Відділи УНС відповідними пожертвами, а члени УНС пожертвами і працею.

Палку промову про шлях до Києва і Львова виголосив всч. о. Сірко, звертаючи також увагу, що черговим завданням Громади є будова нової церкви, на яку збірка фондів ведеться вже від деякого часу. Дальшими промовцями були: голова Будівельного Комітету Народного Дому п. Іван Кавочка, член Дирекції Народного Дому п-ні Мирослава Драган, адв. Юлій Волинець і бувший заступник головного предсідника УНСоюзу адв. Михайло Пізнак, обидва з Ню Йорку, п. Андрій Бук, репрезентант „Самопомочі" та інші. З короткими промовами виступали також п. Вільям Мартин член стейтової леґіслятури що підкреслював своє українське походження та гордість на свій український рід, колишній конґресмен і тепер кандидат на сенатора ЗДА Гаррісон Вільямс та інші. У святочній, але родинній атмосфері бенкету були також пісні, що їх співали п. Іван Кавочка, голова Будівельного Комітету, мґр. Осип Стецура який також асистував священникам при благословенні Дому, і навіть адв. Марсел Ваґнер. Імпрезу закінчено многоліттєвієм, після чого до пізньої ночі тривали забави і розмови в приміщеннях Дому.

Новий Український Народний Дім в Джерзі Сиmі, що стоїть на розі вулиць Fleet і Oakland, можна вважати — як це підкреслив у своїй промові комішенер Моррей — справді величнім пам'ятником живучости, труду і жертвенности та великої ідейности Української Громади. Це тим більше, що при його здвигненні працювали з однаковою наполегливістю давні піонери, як пп. Василь Гіль, Степан Костів, Михайло Баран, Кирило Піддубчишин, Степан Кіцей та інші, як і тут народжені громадяни, як голова Будівельного Комітету Іван Кавочка чи голова Народного Дому Михайло Тизьо і багато інших, як також і багато новіших поселенців, як, для прикладу, інж. Богдан Турко, що служив не тільки своїми фаховими порадами, як висококваліфікований фахівець, але і своїми руками, як треба було виконати будь-яку працю, до якої з готовістю стала і його дружина Марія. Таких багато. В результаті тієї праці і співпраці — Українська Громада в Джерзі Сиmі довершила діла, за яке — як це ствердив у своїй промові гол. пред. УНС п. Д. Галичин — належиться їй признання і ґратуляції від всієї українсько-американської спільноти.

● У Західній Німеччині розпочалися перші маневри нової німецької армії. У маневрах бере участь 80,000 вояків з 15,000 танків та панцерних возів, у тому числі експериментальна бриґада з 4,000 вояків, які перейшли вишкіл для всякого роду бойових дій з атомовою зброєю.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Тво „Клюб Поступовий", Відд. 70, повідомляє, що Місячні збори відбудуться в середу, 17-го вересня 1958 р., о год. 7-ій в новім Укр. Домі — Fleet Street, Corner Oakland Ave. Просимо приводити і вписувати нових членів до УНСоюзу. — І. Патуляк, предс.; П. Костик, секр.

Посмертні Згадки

АННА ЛИСОГІР, довголітня членкиня Т-ва „Вільна Україна", Відд. 386, УНСоюзу в Шарон, Па., померла 29-го серпня 1958 р., на 68-му році життя. Покійна походила з с. Горобіївка, пов. Збараж, Зах. Україна. До УНСоюзу вступила 1936 р. Покійна полишила у смутку чоловіка, 5 синів, 2 доньки, 1 сестру і 12 внуків. Похорон відбувся 1-го вересня 1958 р., з пох. заведення, до укр. прав. церкви св. І. Хрестителя, а опісля на Ок Вуд цвинтар в Sharon, Pa. — В. Їй П!

А. Попов, секр.

МИКОЛА РОЙ, член Т-ва ім. І. Франка, Відд. 146 УНСоюзу в Дітройті, Миш., помер 13-го серпня 1958 р., на 67-му році життя. Покійний народ. в с. Козівка, пов. Тернопіль, Зах. Україна. Полишив у великому смутку дружину Марію, 2 синів, Михайла і Романа, замужну доньку Ольгу, 2 невістки і 6 внуків. Похорон відбувся 16-го серпня 1958 р., з пох. заведення до укр. кат. церкви, а опісля на цвинтар Фореставн. — В. Й. П!

М. Війтович, секр.

СТЕФАН ПЕТРИК, довголітній член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 367 УНСоюзу у Рачестері, Н. Й., відійшов на вічний спочинок, по довгій хворобі. Покійний полишив у смутку дружину Анастасію, 5 синів: Богдан, Теодор, Іван, Петро й Михайло, 2 доньки: Анна й Марія, та 11 внуків. Покійний народ. в с. Липичі, пов. Рогатин, Зах. Україна. Помер на 78-му році життя, дня 4-го вересня 1958 р. Похорон відбувся 6-го вересня 1958 р., з пох. заведення до церкви св. Йосафата, а опісля на цвинтар Голі Сепульхре, при участи Родини, Приятелів, Знайомих і Членів Товариства. — В. Й. П!

В. Попович

● РОЗШУКИ ●

Пані Іванна Урбанська пошукує п-ні ІВАННУ КАЛИНИЧ, сестру бл. п. д-ра Ореста Яросевича. Прошу писати на адресу:
E. MYCHAJLIWA
74 Givins Street
Toronto, Ont., Canada

Пошукується АНАСТАСІЮ ҐЕНАЛЬ, яка виїхала до Америки з Західньої України (Галичина) коло 1914 р., і довший час жила в Ню Йорку і там вийшла заміж за Василя Полявку, або М. Тіханєвича. Пошукує син Герасим Ґеналь. Хто знав би про те, де вона перебуває, чи вона сама, просимо подати відомість на адресу:
Катерина РОСОЛА
4502 N. 16th St., Phila. 40, Pa.

Родина з Европи пошукує лікаря вет. ОМЕЛЯНА ГЛЮЗА, якого остання адреса була (5 років тому) 1415 Franklin Ave., Nashville, Tenn. Хто знає його адресу, або він сам, — прохаю голоситись:
Mrs. M. M. ZAYACHKIVSKA
68 Sterling St., Hartford, Conn.

Буквар — „Свою Україну Любіть", К. Ваґилевича	2.00
Мово Рідна — Буквар, І. Корицького	2.00
Українська мова — В. Романенчук ч. I.	.85
Українська мова — В. Романенчук ч. II	1.00
Наголос — П. Ковалів	.75
Нова Історія України — І. Крип'якевич — М. Дольницький — брошура	2.50
оправлене	3.50
Географія України — М. Дольницький	1.50
Географія України й укр. поселень — І. Тесля	3.00
Україна — Земля моїх батьків — Ю. Сірий	1.25
Українська Читанка для III р. навчання укр. мови В. Романенчук	1.50
Українська читанка для II кл. навчання укр. мови	1.50
Граматика української мови для школи й самонавчання — К. Кисілевський	.75
Українознавство в школі — програма й дидактика — К. Кисілевський	1.00
Історія української літератури — В. Радзикевич, том I.	1.50
Історія укр. літератури — II том	1.50
Історія укр. літератури III том	1.50
Граматика української мови — О. Панейко	2.00
IV Читанка — Матвійчука	.75
Коротка Історія України — І. К.	.15
Руханка, гри, забави, — Е. Карський	1.00
Початкова географія України — С. Рудницький	1.60
Українська Читанка для IV року — В. Романенчук	1.75
Українська Читанка для V року — К. Кисілевський	1.85
Українська Читанка для VI року — К. Кисілевський	2.20

Зміна адреси

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА адреса була:

ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ______

Ім'я і прізвище ______

Адреса ______

Моя НОВА адреса така:

Ім'я і прізвище ______

Адреса ______

Адреса ______

ТАРЗАН, ч. 4126. Не надто милий вид.

Убивник мав на собі оцю річ, коли нападав. Також фосфоресценція, — сказав поліційний офіцер.

— Так це виясняє ваш наказ про черепи, — докинув Тарзан. — Можливо, — відповів капітан. — Дивіться, що ще можете довідатися...

Входячи до келії, Тарзан у відчинені двері побачив огидного похмурого тубільця, що дивився на нього очима, сповненими ненависті.